

nepriklausoma lietuva

Lietuvos
nacionalinė
M. Mažvydo
biblioteka

Mr. J. Rujienius
19235 Leuveland Ave.
Detroit, Mich. 48219
U.S.A.

Montrealis • 1971. VIII. 18 • Nr. 1259

LITUANIE INDEPENDANT • INDEPENDENT LITHUANIA • EST. 1941

NEPALAUZE SIMO KUDIRKOS

ŽMOGINAMAS SOCIALIZMAS ?

Londono The Times paskelbė savo Maskvos korespondento David Bonavios straipsnį, pavadintą "Bažnyčiomis gausus Vilnius išlieka katalikybės tvirtovė ateistiškoje Sovietų Sąjungoje". Straipsnyje rašoma:

Nedaug yra miestų, taip dominuojamų bažnyčių, kaip Vilnius, Lietuvos sostinė. Eismo pilnos gatvės grindiny suklypusios moterys meldžiasi šalia Romos katalikų koplyčios, kurioje vyksta pamaldos. Kita moteris keliaklupščia užlipa laiptais į koplyčią.

Veikia bent viena ortodoksų ir penkios katalikų bažnyčios – tai neįprastai didelis skaičius Sovietų Sąjungai. Be to, Vilniuje yra tiek daug bažnyčių bei kunigų, kad jos, atrodo, sudaro aiškų nepatogumą miesto įstaigoms.

Elegantiškos baroko bažnyčios yra naudojamos kaip inžinerijos laboratorija, dailės galerija, suvenirų ir degtinės parduvė, klebonija ir ateizmo muziejus.

Katalikų bažnyčios yra gerai lankomos, nes Lietuva vis dar yra katalikybės tvirtovė Sovietų Sąjungoje. Nežiūrint visokių persekiojimų po to, kai Stalinas 1940 m. kraštą aneksavo, proporcingai daugiau jaunų žmonių ir daugiau vyrų lankosi bažnyčiose, negu tai yra ortodoksų tikėjime pačioje Rusijoje.

Lietuvių įstaigos netgi leidžia iliustruotą knygą anglų ir italų kalba apie

bažnyčios padėtį respublikoje. Tai aspektas truputį laisvesnės kultūrinės atmosferos Baltijos valstybėse, palyginus su kitomis Sovietų Sąjungos dalimis.

Skirtumai maži, bet pastebimi. Miesto galerijose galima parodyti truputį abstraktaus meno. Su malonumu nematyti politinių plakatų miesto gatvėse. O istorijos muziejuje tėra pats minimumas politinio rėkavimo.

Vilnius (taip pat vadinamas Vilna arba Wilno) savo senamiestį išlaikė beveik nepaliestą. Daugumas naujų statybų daugiausia vyksta tolimuose priemiesčiuose.

Sunki lietuvių kalba yra ryškiai išvirtinusi kaip pirmoji krašto kalba, ir daugelis viešųjų iškabų nėra kartojamos rusų kalba – tuo tarpu kaimyninėj Latvijoje beveik visos iškabos yra dvikalbės.

Nedideliu pajūriu ir didesniame nuotolynuo Leningrado, Lietuva, atrodo, turi mažesnę strateginę reikšmę Sovietų Sąjungai, negu Latvija arba Estija. Tai gali būti viena priežasčių, kodėl ji nebuvo surusinta iki tokio laipsnio, kaip jos kaimynai.

Iš trijų baltų tautų, lietuviai turi išskiliausią istoriją. Lietuva buvo didelė jėga, kuri dažnai kariavo su rusais kaip lygi su lygiu. Kultūriškai lietuvius veikė daugiau vokiečiai ir lenkai, mažiau rusai.

Viena priežasčių, kodėl lietuviams kultūrinėje sri-

tyje duodama daugiau laisvės, yra ta, kad didelė tautos dalis yra išsiklaidžiusi visame pasaulyje, o jų tėvynė dabar naudojama reklamuoti sovietų sistemą aplamai (sovietų Armėnija yra panašioje padėty).

Šimtams tūkstančių lietuvių, gyvenančių svetur – daugiausia JAV – Vilniaus įstaigos organizuoja radijo programas, literatūrą ir skatina lankyti savo tėvynę bent tuos, kurie nėra nepakeičiamai nusistatę prieš Sovietų Sąjungą.

Tačiau reikėtų būti labai naiviam matyti Lietuvą suvereniam valstybe, kaip propaganda kad tvirtina. Sovietų konstitucijoje pasakyta, kad sąjunginės respublikos centrinei vyriausybei Maskvoj perleiddžia tokių svarbių reikalų tvarkymą, kaip gynybą, užsienių politika, saugumas, ekonomija, teisė ir t. p.

Lietuva pirmą kartą tapo Rusijos provincija po Lenkijos padalinimo 1795 m. ir tokia išliko iki pirmojo pasaulinio karo. Tai, gi, nors tai ir skaudu tiems, kurie žvelgia į trumpą krašto nepriklausomybės laikotarpį, tai iš tikrųjų nėra naujenybė.

Nenuostabu, kad daugumas lietuvių bando esamą padėtį kuo geriau išnaudoti, ir, kaip ir kitos baltų tautos, drąsiai bandė sužmoginti socializmą. Protarpiais, kai koks protingas socialinis ar ekonominis eksperimentas prasideda Sovietų Sąjungoje, visa tai prasideda baltų

PASAULINĖ SPAUDA IR ŽINIŲ AGENTŪROS PASKELBĖ SLAPTAI GAUTAS ŽINIAS APIE SIMO KUDIRKOS KALBĄ, PASAKYTA TEISME. PLAČIAU – 2 PUSLAPYJE.

ATOSTOGOS KANADOJE

Kęstutis K. Miklas, Batuno pirm., rugpiučio 7 d. su šeima automobiliu išvyko į Kanados kalnus vakaruose mėnesiui atostogų. Kelionės metu, pakeliui ir grįžtant, aplankys visas didžiąsias lietuvių kolonijas vakarinėse JAV valstijose, ta proga susitiks su pabaltiečių visuomenės vadovais ir tarsis dėl Batuno veiklos Jungtinėse Tautose.

valstybėse. Skoningumu ir moderniu gyvenimu jie dažnai pirmauja visoje šalyje.

• Batuno rengiamame Baltijos festivaly rugpiučio 21 d. bus pabaltiečių liaudies dainų ir tautinių šokių programa. Lietuviškąją programos dalį išpildys New Jersey lietuvių moterų "Žybuoklė" sekstetas, vadovaujamas Liudo Stuko, ir New Yorko lietuvių Vyčių tautinių šokių grupė, vadovaujama Birutės Radzivanienės.

• Birželio pradžioje Leopoldo Digrio, Vilniaus vargonų meistro, koncertai įvyko Fed. Vokietijoje, Bremeno katedroje ir Tuebingeno mieste.

"GRAŽINKITE LIETUVAI NEPRIKLAUSOMYBĘ,"

PASAKĖ SIMAS KUDIRKA

— Lietuvis jūrininkas Simas Kudirka, kurs nesėkmingai bandė gauti politinę prieglaudą praeitą rudenį nušokdamas į JAV-bių Pakraščių Sargybos laivą, stipriai gynė Lietuvos nepriklausomybę, nepripažindamas rusų teismo, kurs jį praeitą gegužės mėnesį nuteisė dešimčiai metų prievartos darbams.

Washington Post ir Chicago Sun-Times per visą puslapį antraštėmis "Sovietų teismo santrauka: Pasakoja apie defektoriaus jaudinantį prašymą Lietuvai laisvės" ir "Lietuvos jūrininkas teisme prašo tautai laisvės" paskelbė sekantį savo bendradarbio Europoje Anatole Shub specialų pranešimą:

Šią savaitę Vakarus pasiekė Kudirkos teismo santrauka, jo draugų paruošta Sovietų Sąjungoje. Dokumentas atskleidžia kas darėsi rezultate incidento, kurį prezidentas Nixonas pavadino "sukrečiančiu".

Praeito lapkričio 23 d. 32 metų amžiaus Kudirka slaptai pateko į U. S. Pakraščių Sargybos kuterį Vigilant, kurs buvo prištatas prie jo laivo Sovietskaja Litva, buvusio priešais Marthas Vineyard, Mass.

Aštuonias valandas išbuvęs Vigilant kuteryje maldaudamas laisvės, Kudirka buvo jėga ir smurtu gražintas į sovietų laivą. Rezultate du aukšti Pakraščių Sargybos karininkai buvo paleisti dimisijon ir vienas gavo papeikimą.

Kudirkos teismas įvyko praeitą gegužės mėnesį nuo 17 iki 20 dienos Lietuvos Respublikos (vienos iš nominaliai autonominių respublikų, kurios sudaro Sovietų Sąjungą) Aukščiausiam Teisme Vilniaus mieste.

Dokumentų ištraukos rodo, kad teismo pirmininkas buvo vardu Nisiunas, o prokuroras buvo Petrauskas. Gynybai skirtasis advokatas buvo Gavronskis, bet Kudirka jo gynybos nepriėmė.

Paklaustas kodėl, jis atsakė: "Jei Gavronskis yra sąžiningas žmogus ir mane gins pagal savo sąžinę, tatai gali jam pačiam pakenkti. Bet jei jis yra nesąžiningas ir vaidins antro prokuroro rolę, kaip dažnai atsitinka politiniuose teismuose Lietuvoje, dėl to aš manau, kad mano byla yra jau ganėtinai sudėtinga ir jai vieno prokuroro užtenka".

Paklaustas, ar jis jaučiasi kaltu, Kudirka atsakė: "Aš nesijaučiu kaltu, kadangi aš neišdaviau savo tėvynės Lietuvos. Rusijos, kuri šiandien vadinaisi Sovietų Sąjunga, aš neskaitau savo tėvynę".

Aiškindamas priežastis, kuriuos paskatino jį bandyti pabėgti į Vakarus, Kudirka kalbėjo daugiau kaip keturias valandas.

Jis pasakė, kad yra užaugęs labai neturtingoje šeimoje ir gavo pažinti socialines neteisybes. 1940 metais, kai Raudonoji armija okupavo Lietuvą, Kudirka kalbėjo, socialinė neteisybė pa-

didėjo, kadangi prie jos prisidėjo ir nacionalinė neteisybė.

Daugelis ištremta į Sibirą

Jis priminė, kaip 1941 metų birželio mėnesį žmonės buvo gabenami į Sibirą, žmonės, kuriuos jis skaito labiausiai politiniai susipratusiais lietuviais, įskaitant ir daugumą tautinių mokytojų, kuriuos sovietų propaganda apšaukė "buržujais".

1941 metais sovietų valdžia pakeitė vokiečių okupacija. 1944 m. prieš Raudonajai armijai grįžtant, pasakė Kudirka, pradėjo skliti gandai, kad Sovietų sistema pasikeitė. Tačiau, tu pačių metų vasarą jis gavo partirti, kad jei ir pasikeitė, tai pasikeitė blogojon pusėn.

Jis vėl matė kaip žmonės, kuriuos jis skaitė nekaltais, buvo siunčiami į Sibirą. Jis taip pat buvo masinių žudynių liudininkas. Daugelis jo draugų įsijungė į prieškomunistinius partizanus, ir beveik visi jie mirė. Jis pats neturėjęs drąsos sekti jų pavyzdį, Kudirka pareiškė teismui. Jis bandęs tęsti mokslą Vilniuje, baigdamas aštuntą skyrių ir tada apsisprendęs pasidaryti jūrininku.

"...Aš maniau, kad jūroje galėsiu užmiršti savo tautos tragediją. Aš norėjau pabėgti nuo tos keistos scenos: nes nė savaitės nepraeidavo, kad įvairiuose Lietuvos miesteliuose nebūtų turgaus aikštėse parodai išstatyti sužaloti lietuvių partizanų kūnai. Aš norėjau pabėgti nuo bado, kurs tuo metu siautė kolektyvinėse fermose (kolchozuose), visiško teisių nebuvimo... panašiai kaip kad Lietuva vergavo prieš 100 metų..."

Diskriminacija sovietų laivne

"Gėda, bet aš net laivne radau tos pačios rūšies neteisybes ir tautinę diskriminaciją".

(Sovietų) "spaudoje skaitydavau apie didelį Lietuvos laivyną, bet tikrumoje jokio Lietuvos laivyno nėra: jis tik tiek lietuviškas, kad eiliniai jūrininkai yra lietuviai..."

Vyriausias teisėjas uždavė Kudirkai tokį klausimą:

"Tvirtini, kad norėjai JAV-bėse rasti laisvę, kurios nėra Sovietų Sąjungoje. Kaip išaiškini

tai, kad jie pačiam atsuko nugarą?"

Kudirka atsakė, kad "papras tieji amerikiečiai mane priėmė labai gerai. Matydami, kad šalta, jie man davė šiltus drabužius, o rusų jūrininkai mane mušė, kol netekau sąmonės, ir, man keletą mėnesių gulint kalėjime, jie man sužalojo kelį.

"Kad jie (amerikiečiai) man atsuko nugarą, aš neskaitau didele tragedija. Teherano, Jaltos ir Potsdamo konferencijų nutarimais ištisos tautos atsidūrė vergijoje. Amerikos karinės administracijos akimis, aš, kaip lietuvis, buvau Stalino įpėdinio Brežnevo (Sovietų komunistų partijos sekretoriaus) nuosavybė ir dėlto turėjau būti jam gražintas".

Gegužės 18 dieną kryžminiai apklausinėjant liudininkus, jūrininkai prisipažinę mušę Kudirką.

Nepatinkamas liudininkas nutildytas

Teismo pirmininkas paklausė antrąjį liudininką, kurs Kudirką gerai pažino, kodėl Kudirka norėjo pabėgti iš Sovietų Sąjungos. Kai liudininkas atsakė, kad Kudirka buvo iki to privarytas, pirmininkas tuojau jį sustabdė, nebeleidždamas toliau liudyti.

Sovietskaja Litva laivo politinis komisaras paklausė Kudirkos, ar jis būtų siekęs politinės prieglaudos Jungtinėse Valstybėse, jei būtų žinojęs, kad ten negaus darbo arba jei gaus, tai turės valyti išvietes?

Kudirka atsakė: "Darbas nesvarbu. Nėra negarbingo darbo, ir jei aš būčiau valęs išvietes, būčiau tai daręs gryna sąžine, o tai nėra tas pats, kaip tamsta atlieki savo darbą. Jūsų partijos narystės kortelė yra tik racijų (produktams gauti kortelė)".

Kudirkos likimas saugumo organų nuspręstas

Gegužės 19 dieną prokuroras pasakė savo paskutinę kalbą, reikalaujamas Kudirką nubausti 15 metų sunkaus režimo darbo stovykloje ir sukonfiskuoti visus jo asmeninius daiktus.

Save gindamas Kudirka pasakė:

"Tarptautinės teisės požiūriu aš nesu kriminalistas. Mano apsisprendimas išvykti svetur neprieštarauja Jungtinių Tautų deklaracijai dėl žmogaus teisių, net Sovietų Sąjungos konstitucijai. Dėlto aš skaitau save visiškai nekaltu. Tačiau aš žinau, kad mano likimas jau yra saugumo organų nuspręstas"...

Kudirka nupasakojo, kaip slaptosios policijos pareigūnai, kai

kurie specialiai atvykę iš Maskvos, stengėsi jį perauklėti jam esant kalėjime. Jam buvo įkalbinėjama pasmerkti "buržuazinį nacionalizmą" Lietuvoje ir svetur, kas esą ideologiniai paruošė jo išdavikystę; jam buvo pradžama lengvesnė bausmė, jei bendradarbiaus. Bet Kudirka pareiškė, kad jis dėl Lietuvos labo išsižada savo asmeninės laisvės. Šešis mėnesius užrakintas vienutėje jis turėjo užtenkamai laiko apsigalvoti.

Kudirka tęsė: "Pamenu, kai aš Vilniuje mokiausi, tai vietoje vokiečių laikais buvusių dviejų kalėjimų, dabar Sovietų valdžioje buvo septyni ir juose buvo apie 20,000 kalinių. Tie kalėjimai buvo perpildyti iki 1955 metų. Dar 1950 metais lietuvių žmonos su savo vaikais keliavo į koncentracijos stovyklas... Stalino mirtis išgelbėjo mano tautą nuo fizinio išnaikinimo. Tačiau tos politikos esmė tebėra ta pati.

Sulėtinta mirtis — asimiliacija

"Dabar mums lemta išmirti daug lėtesne mirtimi— per asimiliaciją. Bet mes nenorime mirti. Per dešimtį metų mūsų "miškų broliai" (Lietuvos partizanai) kovojo, tikėdami kad Vakaruose mūsų kova yra žinoma ir remiama nors morališkai. Tie, kurie mirė kovoje ar koncentracijos lageriuose, taip pat tikėjo. (Net valstybės saugumo valdininkai prileidžia, kad 50,000 lietuvių partizanų žuvo).

"Drąsiausieji ir ryžtingiausieji Lietuvos patriotai buvo fiziškai išnaikinti. Tačiau nauja gentkartė užaugo, kuri ryžtasi eiti savo tėvų keliu. Kai aš atsisakiau išpildyti valstybės saugumo organų norus, jie man grasinio mirties bausmę. Aš tikiu, kad tas pažadas bus išpildytas.

"Aš esu tikintis katalikas. Dėlto, jei aukščiausias teismas nusmerks mane mirti, aš paprašysiu kunigą suteikti man Katalikų Bažnyčios paskutines apeigas.

"Gražinkite mano tėvynei, Lietuvai, nepriklausomybę"

Prieš pat nuteisiant gegužės 20 dieną Kudirka pareiškė: "Aš nieko daugiau neturiu pridėti prie to ką jau pasakiau, tik vieną norą, specifiskai reikalavimą kaip aukščiausiam teismui taip Sovietų Sąjungos vyriausybei: aš prašau jūsų, gražinkite mano tėvynei Lietuvai nepriklausomybę".

IR GERAI, IR BLOGAI... nuomonės, laiskai, atgarsiai

PELĖ NEJAUČIA
ALKIO

Nieko naujo, o tuo labiau nieko nuostabaus, kai išgirstame kokį kritikos žodį kad ir labai žvėmaus asmens ar organizacijos adresu. Demokratijoje, o ypač šiame kontinente kritika yra kasdieniškas reiškinys ir niekas dėl to nesijaudina. Pagrįsta kritika yra aktyvu progresui. Rašytojai, poetai būna dėkingi už jų kūrinių kritišką vertinimą, o ypač kai yra iškeliamos aukštesnės negiamos kūrinio savybės.

Bet pasitaiko ir visai priešingų reiškinų: ypač nemėgsta kritikos "tušti puodai", kitaip pasakius, tokie kurie labai daug plepa, o nesugeba ne tik konkrečiau nuveikti, bet net neišlaiko takto bei

paprastučio mandagumo viešuose suvažiavimuose ir savo spaudoje. Šiuo atveju turime omenyje SLA vadovybę ir jos organo Tėvynės redaktorių.

Tiesa, net keliuose liet. laikraščiuose tilpo įvairių pasisakymų SLA vadovybės bei Tėvynės adresu, taip pat SLA vadovybė nepaneigė nė vienos jos adresu padarytos spaudoje kritikos pastabos, kitaip pasakius, SLA vadovybė, matyt, sutinka su tuo, kas buvo parašyta.

Bet SLA laikraštyje Tėvynė, Nr. 22 birželio 11 d., pirmame puslapyje buvo keletas postringavimų be jokio parašo ar inicialų. Savaime aišku, kad tai yra Tėvynės redaktoriaus atsakomybė. Ten pat yra klausiamas:

kas juos, atseit, straipsnelius apie SLA rašė? Ir ten pat atsakoma: tai atsitiktiniai žmoneliai, gal koks pensininkas?

SLA vadovybei, o tuo labiau Tėvynės redaktoriui nėra jokio reikalo rūpintis kas rašė, o tik reikia žiūrėti, ką parašė ir atitinkamai bei pagrįstai reaguoti ir atsakyti.

Gal Tėvynės redaktoriui yra šventai įsitikinęs, kad visi pensininkai yra kvailiesni už jį patį ir SLA vadovybę? Bet, štai, ir vėl Tėvynės redaktoriaus šedevras: "skelbia miglotus-netikrus skaičius ir daro priekaištus melagingu pagrindu".

Tuo tarpu spaudoje skelbti skaičiai ir įvairių SLA komisijų nutarimai buvo paimti iš SLA dvi-

metinių seimų raportų-pranešimų bei iš SLA konstitucijos. Jei tie skaičiai, pagal Tėvynės redaktorių, yra migloti-netikri, tai ko tuomet yra verta SLA vadovybė, kuri paruošia miglotus-netikrus skaičius?

Toliau Tėvynės redaktoriui ir vėl postringauja: "Na, o koks nusigyvenęs laikraštėlis, jeigu jam pakiša nedidelę "auką", susižavi nevykusiais svaiciojimais, nors pati redakcija puikiai žino, kad rašinėlis nieko vertas". Tikrovėje kaip tik SLA organizacija turi net 12 įvairių fondų fondelių ir mielai priima aukas, nors už savo investuotą kapitalą gauna per 130 tūkstančių metinių palūkanų. Šiandien ir jaunuoliui yra žinoma, kad išėivijoje mūsų tautinis kultūrinis gyvavimas yra paremtas darbo ir pinigų auka, o tuo labiau auka yra reikalinga mūsų spaudai. Visai kas kita yra su Tėvyne: šiuo atve-

ju jokia auka nėra reikalinga, nes pelė juk nejaučia alkio pilname SLA aruode. L. A.

CITATOS

POLITINĖ
MORALĖ

Nixonui paskelbus savo numatytą kelionę į Kiniją, Keleivis išspausdino vedamąjį straipsnį, kuris baigėsi šiais paragraphais:

"JAV, garsiausios demokratijos ir laisvės skelbėjos bei gynėjos, neabejotinai rengiasi palengva išduoti Pietų Vietnamą, nes paaikėjo, kad "idealizmas" perbrangiai atsieina ir politika reikalauja kitos strategijos.

"Šiuo metu bene tragiškiausiai parduodamas Čiankaišekas, kuris iki šiol tvirtai tikėjo Amerikos idealistiniais pažadais ir gyveno viltimi išlaisvinti savo kraštą iš komunistinės diktatūros. Ir, štai, per naktį, paaikėjo, kad JAV jo viltis palaikyti gyvas jau nebeapsimoka...

"O kas gali pasakyti, kiek dar išpareigojimų, pažadų, draugiškumo sutarčių ir priesaikų didžiosioms valstybėms pasirodys nenaudingų, kiek dar draugų virs priešais ir vakarykščių priešų draugais?

"Taigi ar tik neateis eilė ir sovietų okupacijos nepripažinimui Lietuvoje užmiršti? Juk politinė moralė JAV ir tai leidžia taip kaip ir išduoti Taiwaną".

GAUDEAMUS-V

Latvijoje liepos 10-11 d. vyko penktoji studentų dainų šventė Gaudeamus-V. Dalyvavo per 5.000 Baltijos kraštų studentų, iš Lietuvos atvyko apie 2000 dalyvių. Dalyvavo ir lietuvių ansambliai.

Šventės atidaryme 40 km į rytus nuo Rygos, Ogrės mieste, atliekant Draugystės koncertą, jungtiniam chorui vadovavo lietuvis Konradas Kaveckas. Buvo atliktas Muradelio tarptautinės studentų organizacijos himnas. Šventė pakaitomis vyko Rygoj ir Ogrėje.

Kudirkos drąsūs žodžiai teisme

ATKELTA IŠ 2 PUSLAPIO

Pirmininkas: Kaip pats išvaizduoji nepriklausomą Lietuvą?

Kudirka: "Nepriklausoma Lietuva, mano nuomone, turi suvereninę valdžią ir nėra jokios armijos okupuota. Valdžia turi tautinę administraciją, nuosavą sistemą ir laisvą demokratinę rinkimų sistemą.

"Kitų kraštų įstatymai tai valdžiai nėra privalomi, kaip dabar čia yra privalomi Rusijos įstatymai. Nepriklausoma Lietuva nebūtų dominuojama rusų kalbos, kaip šiandien yra.

"Aš noriu, kad tokių teismų, kaip mano, Lietuvoje nebebūtų".

Pirmininkas: Ar pats galbūt sakai, kad dabartinis teismas nėra demokratiškas ir legalus?"

Kudirka: "Žinoma, kadangi jis vyksta rūpestingai uždangstytais langais ir durimis su rusų sargyba. Demokratiškie teisme kiekvienas, kas nori, būtų leidžiamas įeiti. Jei aš išdaviau savo tėvyne, dėlko jūs bijotės išdaviką viešai parodyti? Tegul publika pati mane teisia. Deja, šio teismo kambarys yra tuščias. Be savo žmonos ir kelių čekistų (saugumo policijos) aš čia nieko nematau. Čia dar yra keletas sargybinių, bet jie lietuvių kalbos nesupranta ir jie nežino dėl ko mes čia ginčijamės".

Po trumpo pasitarimo, pirmi-

ninkas paskelbė sprendimą: "Dešimtį metų griežto režimo stovykloje konfiskuojant visą privačią nuosavybę".

Rusai norėjo išsiųsti
į beprotnamį

Išgirdęs tokį sprendimą Kudirka negalėjo nuslėpti pasitenkinimo. Jis manė, kad bus sušaudytas.

Tuojuo po teismo, valstybės saugumo valdininkai paėmė iš jo apartamento baldus, kilimą, radijo priimtuvą, viso apie 700 rublių vertės.

Kudirkos teismo aprašytojai savo raportą baigia tokiu priedu:

"Iki šiai dienai Kudirka nežino, kad jis gyveno grėsmėje būti internuotas psichiatrinėje ligoninėje. Tačiau jo giminės ir pažįstamieji atsisakė pabūgti čekistų grasinimų ir pasirašyti pareiškimą, kad jis esąs psichologiškai nenormalus. Vilniaus miesto daktarai, su savo viršininku psichiatru Gutmanu taip pat nepasidavė čekistų spaudimui. Jie Kudirką paskelbė visiškai normaliu".

Sovietų disidentai, turėję asmeninių patyrimų, seniai jau tvirtina, kad internavimas sovietų psichiatrinėje ligoninėje yra daug baisnis negu prievartotos darbai ar kalėjimas...

CHARLEVOIX RAJONAS KVEBEKO PROVINCIJOJE DAŽNAI VADINAMAS KANADOS ŠVEICARIJA. OIP Q nuotrauka.

PANORAMA

PENKIOLIKA AUKŠTUJŲ

Liepos 14-15 d. Vilniuje susirinkusi Aukščiausioji Taryba "išrinko" prezidiumą bei narius. Prezidiumo pirmininku ir toliau "išrinktas" Motiejus Šumauskas, jo du pavaduotojai — J. Vildžiūnas ir dail. J. Kuzminskis ir sekretorius St. Naujalis. Prezidiumo nariais išrinkti šie vienuolika (su trim rusais): M. Gilevskaja, V. A. Grigaliūnienė, J. Gureckas, J. Kulikovas, K. Lengvinas, G. Mogilevcevas, P. Petronis, V. P. Povilauskas, A. Sniečkus, partijos CK pirmasis sekretorius, ir V. Trumpickas.

REŽIMO MINISTRAI

Tariamasis okup. Lietuvos parlamentas -- Aukščiausioji Taryba š. m. liepos mėn. 15 d. posėdyje "išrinko" prezidiumą (iš viso 15 asmenų) ir "sudarė" Ministrų Tarybą.

Šiais metais "sudarytoji", tiksliau -- partijos padalinio Lietuvoje paskirtoji "Ministrų Taryba" mažai kuo skiriasi nuo prieš ketverius metus, t.y. 1967 m., "sudarytosios".

Tarybos pirmininku toliau lieka, pakeitęs Motiejų Šumauską -- Juozas Maniušis. Pirmasis Tarybos pirmininko pavaduotojas -- Ks. Kairys, kiti pavaduotojai -- L. Diržinskaitė-Piliu-

šenko (ji ir toliau eina nesamas "Lietuvos užsienio reikalų ministro" pareigas...) A. Drobnys (paliktas vadovauti Tarybos Valst. plano komisiškai), Pavelas Kulvietis ir penktasis pavaduotojas -- Vyt. Vazalinskas.

Seka dar 25 "ministrai". Štai paskirtieji: Aukštojo ir specialiojo vidur. mokslo H. Zabulis, baldų ir medžio apdirbimo pramonės -- P. Kurys, finansų -- R. Sikorskis, kaimo statybos -- A. Bagdonas, kultūros -- L. Šepetys, lengvosios pramonės -- A. Adomaitis, maisto pramonės -- S. Dulskas, melioracijos ir vandens ūkio -- J. Velička, mėsos ir pieno pramonės -- M. Buklys, miškų ūkio ir miško pramonės -- A. Matulionis, paruošų -- L. Kareckas, prekybos -- A. Mikutis, ryšių -- K. Onaitis, statybinių medžiagų pramonės -- S. Jasiūnas, statybos -- R. Sakalauskas, sveikatos apsaugos -- V. A. Kleiza, švietimo -- M. Gedvilas, teisingumo -- A. Randa-kevičius, vidaus reikalų -- J. Mikalauskas, žemės ūkio -- M. Grigaliūnas, automobilių transporto ir plentų -- V. Martinaitis, buitinio gyventojų aptarnavimo -- K. Plechavičius, komunalinio ūkio -- J. Šėrys, socialinio aprūpinimo -- Tatjana Jančaitytė ir vietinės pramonės -- E. Ozarskis.

Šalia ministrų, Tarybos nariais yra ir eilės Komitetų pirmininkai: šalia Valst. plano komisijos -- A. Drobnys dar -- Liaudies kontrolės ko-

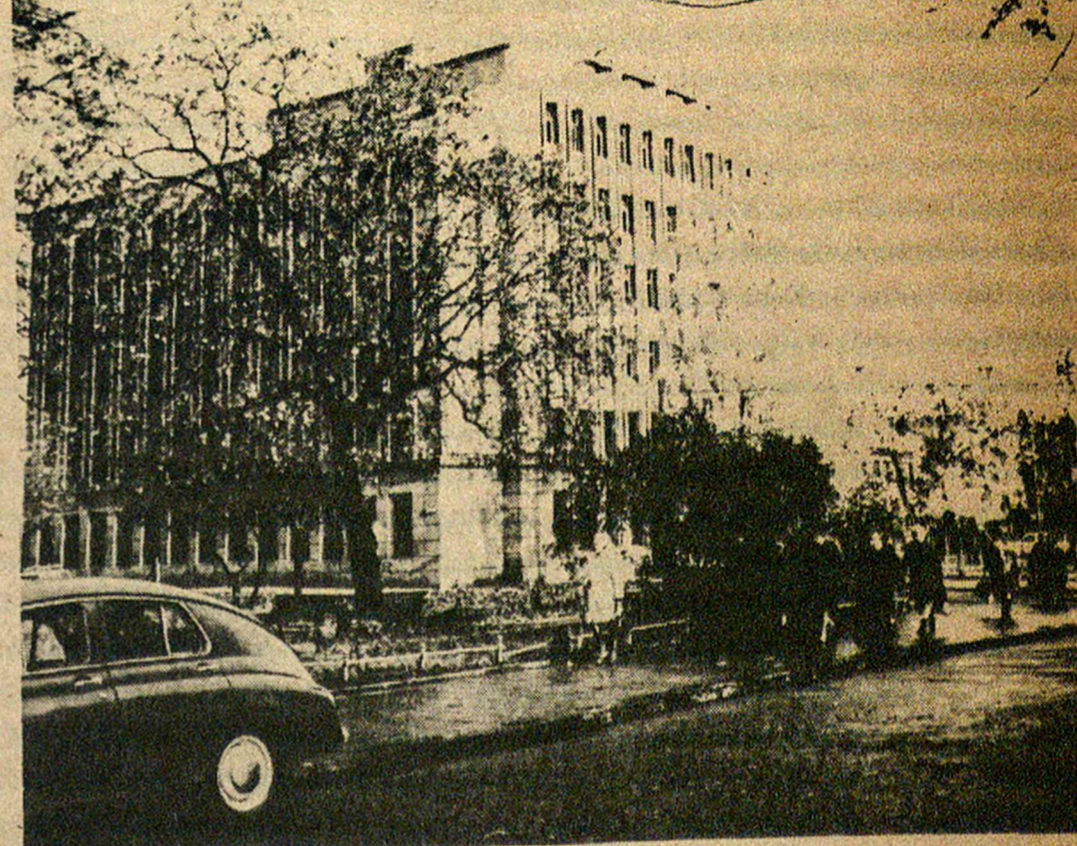
miteto -- A. Barauskas, valst. darbo resursų naudojimo -- B. Gaigalas, Valst. kainų -- M. Gruodis, Valst. kinematografijos komiteto -- Vyt. Baniulis, Valst. profesinio techninio mokymo -- A. Dziska, Valst. spaudos komiteto -- F. Bieliauskas, Valst. statybos reikalų komiteto -- A. Aksomitas, Valst. televizijos ir radijo komiteto -- J. Janutis, Valst. saugumo komiteto -- J. Petkevičius, be to, dar trys viršininkai: vad. Respublikinio susivienijimo "Lietuvos žemės ūkio technika" pirm. A. Zorskas, Centrinės statistikos valdybos prie Lietuvos "Tarybos" viršininkas B. Dubasovas ir Vyriausios materialinio techninio tiekimo valdybos viršininkas, taip pat rusas -- J. Kiriuščenka (nuo š. m. vasario mėn. pakeitęs lietuvių V. Mickevičių).

Palyginus su 1967 m. okupanto "sudarytąja" Taryba, stebime mažą pakeitimų. Dabar -- 26 "ministerijos", 1967 m. nebuvo dviejų: paruošų ir teisingumo (abi -- respublikinės - sąjunginės). Iš 26 "ministerijų" vos penkios respublikinės automobilių transporto ir plentų, buitinio gyventojų aptarnavimo, komunalinio ūkio, socialinio aprūpinimo ir vietinės pramonės.

(ELTA)

STUDENTAI IŠ SVETUR

Vilniaus spauda paskelbė, kad ši rudenį į Vilniaus universitetą pirmą kartą studijuoti at-

KAUNO MIESTO VALDYBOS RŪMAI, STATYTI NEPRIKLAUSOMYBĖS METAIS. NUOTRAUKA DARYTA DABAR.

vyks grupė užsienio lietuvių. Jie mokysis medicinos, ekonomikos ir kt. specialybių.

Šiuo metu Lietuvos aukštosiose mokyklose galima įsigyti 130 specialybių. Populiariausios jų, tai: prekybos ekonomika, visuomeninio maitinimo technologija, medicina, psichologija, žurnalistika, teisė, užsienio kalbos, ypač anglų kalba ir literatūra.

Vilniaus Pedagoginiame institute keli dalykai dėstomi lenkų kalba. Šalia matematikos lietuvių kalba, ji taip pat dėstoma ir lenkų kalba. Taip pat dėstoma lenkų kalba ir literatūra.

"SPECIALIOS LIGONINĖS"

Sovietų Sąjungoje leidžiamos pagrindžio spaudos "Samizdat" žiniomis, paskutinis nepriklausomos Estijos prezidentas Kostantin Paets 1940 m. Estiją okupavus išgabentas į Rusijos gilumą, iš-tisus 15 metų buvo laikomas "specialioje ligoninėje" Kazanės mieste. Iš Kazanės jis buvęs išsiustas į senelių namus Jaemejala, netoli Viljandi, Estijos vidury. Gyventojams susidomėjus buvusiu prezidentu ir jiems pradėjus rengti, galima sakyti, pilgrimų ekskursijas į K. Paets gyvenamąją vietą, jis ir vėl buvo išvežtas nežinoma kryptimi.

Stalino laikmečiu visoje Sovietų Sąjungoje buvusi vos viena tokia

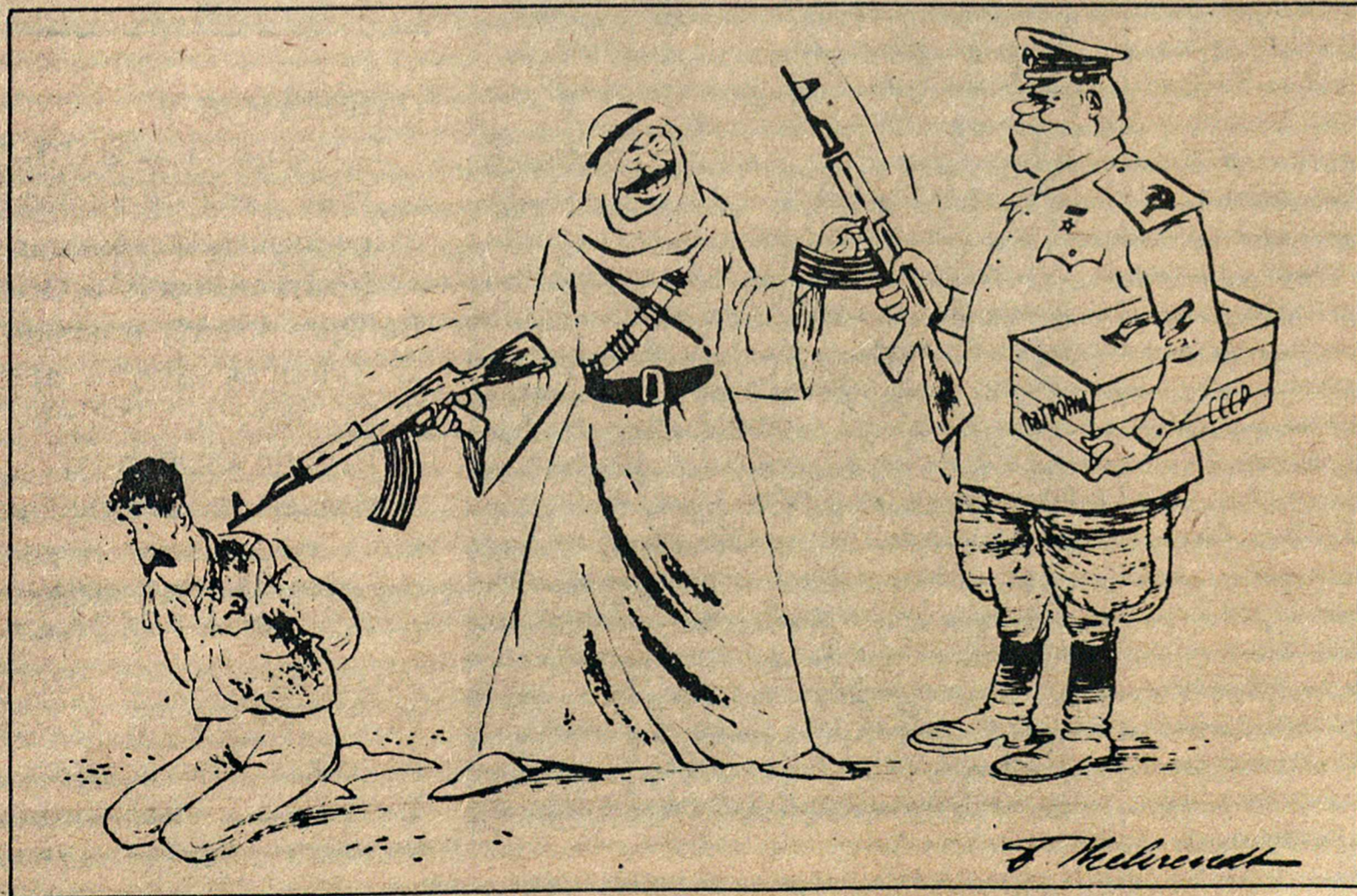
"specialaus gydymo ligoninė" Kazanėje. Tokios ligoninės dabar veikia kiekvienoje sovietų respublikoje. Jos yra pavaldžios KGB, ir jose laikomi asmenys, pagal atitinkamą Baudžiamojo kodekso straipsnį esą "pavojaingais visuomenė".

Prievartinio psichiatrinio gydymo centras yra Serbski psichiatrijos institutas Maskvoje. Politiniais kaliniais rūpinasi instituto 5 skyrius, kuriam vadovauja prof. Lunz.

KGB pastaruoju metu tose "ligoninėse" politinių kalinių neatskiria nuo kriminalinių nusikaltėlių, lygiai, kaip politiniai ir kriminaliniai kaliniai drauge laikomi darbo stovyklose. Tose Sovietų Sąjungos srityse, kur dar nėra įsteigta minėtų "specialaus gydymo" ligoninių, abejų rūšių kaliniai patenka į paprastas protinių ligų sanatorijas. Lietuvoje tokia "ligoninė" veikia Vilniuje.

Trumpai

— Krizė šiaurinėje Airijoje didėja. Šiaurinė Airija yra D. Britanijos provincija, kurioje gyvena per pus katalikai ir protestantai. Katalikai jaučiasi protestantų skriaudžiami ir nori būti prijungti prie Airijos respublikos. Riaušės, šaudymas iš pasalų vis dažnėja. Britų kariuome-

SUDANO ARABAI ŠAUDO KOMUNISTUS SU SOVIETŲ GINKLAIS

BRAZINSKAI AREŠTUOTI

Paryžiaus dienraščio "Le Figaro" savaitinė laida (Selection hebdomadaire) š. m. liepos 28 d. (nr. 910) paskelbė tokio turinio žinią: "Lietuvis ir jo sūnus, nukreipę sovietų lėktuvą, praėj. metų spalio mėn., į Turkiją, nužudę lėktuvo palydovę ir sužeidę piloto pavaduotoją, bus teisiami teismo baudž. byloms".

Laikraštis pažymėjo, kad "pagaliau, Konstitucinis teismas Istanbule liepos 24 d. nusprendė, jog tėvas ir sūnus privalo būti suimti ir teisiami kaip kriminaliniai nusikaltėliai. Tokį sprendimą darydamas, konstitucinis teismas patvirtina, jog abiejų lietuvių žygis nebuvo politinio pobūdžio".

nė stengiasi palaikyti tvarką, bet kareiviai dažnai apšaudomi. Yra per 60 žuvusių. Vyriausybė suėmė ir internuotais laiko apie 600 įtariamų terorizmu.

— Perorganizuotas Kanados ministrų kabinetas. Buvęs ministras be portfelio R. Stanbury paskirtas komunikacijų ministru. A. Gillespie perima mokslo ir technologijos ministeriją. Į kabinetą naujai paskirtas M. O'Connell, kuris eis ministro be portfelio pareigas.

— Tarptautinės oro susisiekimo bendrovės Montrealio konferencijoje nesutarė. Bendrovių atstovai išsiskirstė nesutarę dėl transatlantinių skridimų kainų, nes toks susitarimas turi būti vienbalsiai priimtas. Vokietų bendrovė Lufthansa beveik pasiektam susitarimui pareiškė veto ir pranešė, kad nuo ateinančių metų skridimo biļetus tarp Vokietijos ir Amerikos pardavinės po 120 dol. Britų Boac ir Air Canada bendrovės taip pat pareiškė, kad savarankiškai sumažins kainas.

— Sovietų užsienio reik. ministras Grominka trumpo viešėjimo metu Delhyje sutarė 20 metų "taikos, draugystės ir bendradarbiavimo" sutartį tarp Indijos ir So-

Paryžiaus laikraštis pridūrė, kad dviems sovietų studentams vėliau įvykdžius kito lėktuvo nukreipimą, šie buvo laikomi įvykdę politinio pobūdžio veiksmą ir jie nebuvė teisiami. Atrodo, kad jie jau išvyko iš Turkijos ir šiuo metu atsidūrė JAV.

Dar nėra gauta papildomų informacijų iš Turkijos.

vietų Sąjungos. Sutartyje įrašyta, kad abi šalys nereims kitos pusės priešų.

— Pakistano vadas Yahya Khan įspėjo, kad tarp Pakistano ir Indijos gresia karas. Jis taip pat pareiškė, kad Bengalijos vadas Šeikas Mujibar Rahman bus slaptai teisiamas karinio tribunolo už "karo vedimą prieš Pakistaną".

— Vancouverio priemiestyje kilo riaušės, kai policija pravedė maršianuos rūkytojų gaudynes. Kai kurie miesto valdybos nariai policiją kaltino nereikalingu brutalumu.

— Kyla automobilių kainos. General Motors modeliai ateinančiais metais bus apie 4 nuoš. brangesni.

— Kvebeko pensijų valdyba paskelbė, kad provincijos pensijos padidinamos dviem nuošimčiais.

— New Yorko burmistras J. V. Lindsay atsiribojo nuo respublikonų ir įstojo į demokratų partiją. Spėjama, kad jis gali siekti demokratų prezidentinės nominacijos.

KINIEČIAI APIE BALTUS

Neue Zuercher Zeitung liepos 4 d. laidoje paskelbė įsidėmėtiną straipsnį apie Pekingo vykdomą prieš sovietus nukreiptą agitaciją, kuri išryškinanti raudonosios Kinijos politinės strategijos pobūdį. Straipsnio autorius plačiai apžvelgia Pekingo kreipimąsi į ukrainiečius, teigdamas, kad kinai skatina tautines-komunistines tendencijas sovietų Ukrainoje. Nurodoma, kad komunis-

Sudegęs Clevelando Lietuvių Salės pastatas, židrint iš kiemo. Gaisras sudarė pavojų gretimai esančiam Dirvos pastatui. Lietuvių Salė bus nugriauta, nes gaisras pridarė tiek nuostolių, kad nebeįmanoma atstatyti.

tinė Kinija ieškanti ryšių su ukrainiečių nacionalistais išėivijoje ir kad kinų vedamoji propaganda esanti gyva Tolimuosiuose Rytuose, kur gyvena apie trys milijonai ukrainiečių — pirmoje eilėje Chabarovsko srity, išilgai Ussurio upės, kur jie įsikūrę kaip iškeldinti piliečiai, ištremtieji ar kaip kareiviai, tarnaujant raudonojoje armijoje.

Nuo šių metų pradžios kinai platina skrajukes ukrainų kalba. Juose galima įžiūrėti savotišką ukrainiečių tautinio fronto manifestą. Šis frontas buvo įkurtas kinų, o gal tai jų remiama ukrainiečių organizacija. Lapeliuose paskelbtoje programoje pabrėžiama: Ukrainai reikia pasitraukti iš Sovietų Sąjungos, reikia sudaryti socialistinę ukrainiečių "liaudies respubliką". Šioji turėtų atsiremti į žinomojo ukrainiečių tautinio komunisto bei Stalino priešo Mikolos Chvilovič pažiūras. Šis ukrainietis, rašytojas bei publicistas po 1930 m. nusižudęs.

Lapeliuose į Sovietijoje gyvenančius ukrainiečius kreipiamasi šiais žodžiais: "Šalin naujoji rusų imperija, šalin slavizmas. Pasisakome už Ukrainos respublikos pasitraukimą iš Sovietų Sąjungos. Ukrainiečių socializmas neįmanomas be

visiškos tautinės nepriklausomybės ir suverenumo. Tegyvuoja nepriklausoma ir suvereni ukrainiečių socialistinė liaudies respublika".

Toliau seka ukrainiečių tautinio fronto kreipimasis. Čia nurodoma į sovietų imperialistinius tikslus, primenama, kad Maskva siekė Suomiją prijungti prie Rusijos, savo kolonijomis pavertė visą eilę Europos valstybių ir sužlugdė Estijos, Latvijos ir Lietuvos nepriklausomybę. Be to, sovietai neketina Kinijai sugrąžinti carų užgrobtų žemių.

Kreipimesi teigiamai iškeliamas Mao-tse-tungo politika, pasisakoma prieš Brežnevo sampratą ir nurodoma į jos galimus padarinius. Esą, "Maskva tylo mis rengiasi vykdyti naujas agresijas prieš broliškus kraštus, kaip prieš Rumuniją, Albaniją, Jugoslaviją ir prieš Kinijos respubliką".

Pagaliau lapeliuose kreipiamasi į raud. armijoje tarnaujančius ukrainiečius: "Ukrainiečiai, atminkite, kad jūsų tėvynė pavergta. Neleiskite, naujos Maskvos agresijos atveju, būti išnaudojamiems, būti patrankų mėsa. Nešaudykite į socialistinių kraštų karius. Atkreipkite ginklą prieš pavergėją. Įgyvendinkite Lenino šūkį — imperia-

listinį karą paversti karu prieš pavergėją. Jei tai nebūtų įmanoma, nekovodami pasirinkite karo belaisvių likimą".

Šveicarų dienraštis mano, kad kinų platinami lapeliai liudija apie kinų pastangas skatinti tautinio komunizmo mintį sovietų pavergtuose ar nuo sovietų priklausomuose kraštuose. Tos pastangos liečia ir Sovietų Sąjungos ribose gyvenančias nerusiškas tautas. E.

SENAS, BET TVIRTAS TILTAS

Liepos pradžioje buvo specialiai ištirtas Vilniaus Žvėryno tilto pajėgumas. Šis tiltas, pats seniausias Vilniuje, nutiestas dar 1910 m., buvęs skirtas tik kariatoms, pasirodė esąs dar tvirtas. Vokiečiams 1944 m. traukiantis iš Vilniaus, jie tilto dalį buvo sugriovę. (E)

OPERA AIKŠTĖJE

Operos sezoną Vilniuje baigiant, liepos 1 d. Verdi opera Aida buvo pastatyta Kutuzovo (b. Napoleono) aikštėje po atviru dangumi. Tai buvo toks pirmas pastatymas Lietuvoje. Spektaklis sutraukė apie 4000 žmonių. Operoje dalyvavo V. Adamkevičius, J. Stasiūnas, E. Saulevičiūtė ir kt. (E)

HEROJUS

DR. ILONA GRAŽYTĖ / SVARSTYMAI APIE LIETUVIŲ PROZOS VEIKĖJUS (3)

Pagal dabartinės Lietuvos kritikus, atsakymas, žinoma, yra aiškus. Turint galvoje, kad visi atsakymai telpa jau seniai išdirbtoje formulėje, herojui nereikia klausti, bet veikti. Veikti pagal formulę, ar suktis apie save ir žiūrėti į pilkas sienas — toks maždaug jo pasirinkimas.

Nuobodulys, frustracija, irzlumas, savęs gailėstis, bėgimas į praeitį, tai bruožai, su kuriais skaitytoji nesunku indentifikuotis. Gyvenimas yra našta ir priešas, kurio vis reikia saugotis, kad jis nesutriškintų ir nesužalotų. Gyvenimas svetimoje ir dažnai erzinančioje aplinkoje gerai pažįstamas egzilams ir pavergtiesiems.

Deja, didieji literatūros personažai nėra tie, su kuriais lengva indentifikuotis, bet tie, su kuriais indentifikuojantis, reikia labai giliai pažvelgti į save.

• • •

Iki šiol kalbėjome apie herojus, kurie paskiria mažai laiko save analizuoti. Pažįstame juos kaip žmones tam tikrose aplinkybėse ir krizėse. Modernusis romanas dažnai perkelia visą Veiksmą į herojaus vidinį pasaulį ir per jį mato išorinių Veiksmų ir detalių reikšmę.

James Joyce ir Marcel Proust pasekėjai keliauja herojų sąmonės džunglėse. Žodis "džunglės" šiuo atveju labiausiai tinkamas, nes sąmonėje irgi nėra aiškių takų ir visur slypi nežinomi pavojai.

Didelis domėjimasis sąmone yra naturalus mūsų amžiuje, kada psichologija daugeliu atvejų yra užėmusi religijos ir filosofijos vietą.

Charakterio sąmonei pristatyti dažnai yra naudojamas vadinamasis "sąmonės srautas". Genialiai jį vartojo Joyce "Fin-

JONAS JAKŠTAS

AŠ TAVE MATAU

*Kai kurios Pietų Afrikos gentys sveikinasi fraze:
„Aš tave matau!“*

Tyla. Vis auga, į mane šaknis įleidus.
Tačiau staiga iš saulės ir lietaus
Išnyra, priartėja tavo šiltas veidas —
Kas tu bebūtum — aš tave matau.

Aš nežinau, kiek savo atminties muziejuos
Tu saugai džiaugsmo, liudėsio kartaus,
Bet mano akyse nei augi, nei mažėji —
Kol kas gana, kad aš tave matau.

O kiek mes turim pasakyti! Žinau, kalbėsime.
Bet žodžiai... Tiek jų daug, ir tiek nedaug...
Vargu, ar išsakyti save mes sugebėsime.
Todėl tyliau: juk aš tave matau!

Rankas paspaudę, vėl išeisime į tylą.
Ko palinkėt, kad liktų gera tau?
Juk žemėj viskas griūva, sudega, sudyla...
O aš tave matau. Girdi, matau!

nigan's Wake" ir "Ulysses" romanuose. Atmetus įprastas gramatikos taisykles ir ženklus, atmetus įprastą priežasties ir efekto santykį, romanas primena milžinišką upę, kurioje plaukia prisiminimų, baimės, kaltės, iliuzijų nuotrupos, kartu su mitais, literatūros, meno, religijos, filosofijos aliuzijomis.

Istoriniai personažai gyvena čia kartu su kasdieniškais kaimynais, ir fantazijos kūriniai turi tas pačias teises kaip konkrečios tikrovės liudininkai.

Joyce tour de force yra šioje upėje sujungti vieno žmogaus sąmonę su grupės ar tautos sąmone ir asmeniškumą su visuotiniais mitais. Jo pasekėjams nevisuomet taip gerai sekasi.

Daug rašytojų įsivaizduoja, kad sąmonės srauto technikoje reikia mažiau kontrolės, negu tradiciniame charakterio pristatyme. Iš tikrųjų yra priešingai — nekontroliuojant detalių, gauname žodžių mišrainę, herojus vis kliepi apie kažką, bet skaitytoji trūksta kantrybės sulaukti kas iš viso to kliedėjimo gausis. Tai, kas skamba spontaniškai ir nelogiškai, iš tikrųjų turi būti struktūralizuota su didžiausia rašytojo logika.

Trečiąją mūsų rašytojų kategoriją galėtume pavadinti "savęs ieškotojų" vardu. Jie dinamiškiausi, nes juose matyti ryškiausia evoliucija.

Egzilėje ryškiausi šio tipo herojai sukurti Škėmos ir Landsbergio. Lietuvoje dabar — Bieliausko ir Sluckio. Savęs jie ieško ne ta prasme, kad visai nežinotų, kas jie yra ir bandytų surasti savęs indentifikaciją. Teisingiau gal būtų pasakyti, kad jie bando surasti būdą su savimi gyventi. Kelio gale laukia susinaikinimas, rezignavimas ar atradimas, tačiau įdomiausia yra ne pabaiga, bet kelyje, kuriuo jie einą, ieškodami pusiausvyros tarp savo vidinio ir išorinio gyvenimo.

Škėmos "Baltos drobulės" herojus Garšva, Landsbergio "Kelionės" herojus Julius ir Sluckio "Adomo obuolio" herojus Kamanius yra panašūs, visi trys yra visiškai išbaigti charakteriai.

Garšva gyvena chaose, kolaže dabarties ir praeities fantasmagorijų. Pirmajam romano paragrafe BMT ekspresas ir 1864 metų sukilimo šviesioplaukio bajoro meilės prisipažinimas jungiami auksinio žiedo ant šalančių pirštų. Garšvos pasaulis yra spalvingas, nes jį mato poetas. Bajorų galvos Vilniaus namų bažnyčiose ir spaudykla, prie kurios šliaužė kankinamas Garšva, nėra vien dvi detalės, nėra romantika, paillustruoti Elenos charakterį, nėra sadistiška, motyvuoti Garšvos nervų sutrikimą. Jos sukuria pasaulį taip, kaip jį atkuria Škėma Garšvos akimis. Keltavas, kuriame dirba herojus, yra gal ryškiausias Baltos Drobulės įvaizdis. Atsidarius jo durims, prabėga pro skaitytojo akis

vyskupai ir šiušilos neišbaigtose vinjetėse. Garšvos vidinis pasaulis irgi primena keltuvą — narvą, už kurio sienų tyko beprotybė. Liguisto jautrumo ir poeto vaizduotės sintezė dramatinuoja Garšvos pasaulio baidykles ir kelia jas į poetinės tikrovės dimensiją.

Mykolas Sluckis Adomo obuolyje labai lėtai, nepaprastai detalai ir konkrečiai renka Kamano aplinkos detales. Jei Škėmai įdomūs dramatiški, ironiški, groteskiški kontrastai, Sluckiui įdomūs fizinių pojūčių atkuriami epizodai. Baseino scena, pilna šiltos drėgmės, arogantiškų sveikų kūno formų ir prakaito kvapo, išryškina Kamano ir Genovaitės atskirų pasaulių įtampą. Obuolių skonis gali gražinti desperaciją, cigarečių kvapas savimi nepasitikėjimą. Herojus, kuris yra irgi uždarytas nepasitikėjimo savimi ir gyvenimo, kasdienybės frustracijos ir praeities baimės, bando visas detales įprasmiti ir per tai rasti prasmę sau.

Kamano tikrovė nėra dramatiška, kaip Garšvos, jos plotis siauresnis, pilkas, pilnas ne tiek didelių krizių, kiek mažų pasikarvojančių žiaurumų, kaip nuolat lašanti rūgštis, edanti centrinį Kamano ir Genovaitės santykiavimą. Tai ne tikrovė poeto akimis, bet frustruoto sensualaus analitiko akimis matoma.

Darbo Vergų stovykla, kurioje Landsbergio Kelionės Julius ieško savęs, yra fiziškai visai nepanaši į Garšvos ar Kamano aplinką, bet ir čia tikrovė matoma per herojaus prizmę, Landsbergis linkęs daugiau į plačiau išdirbtus struktūrinius kontrastus, įvairių tautybių ir temperamentų žmones, kuriuose Julius mato save įvairiose transformacijose, primena daugiau figūras. Garšvos ar Kamano neurozėms Julius yra per jaunas, todėl ir jo pasaulis piešiamas Landsbergio daugiau pagrindiniu, ryškiom spalvom, su mažiau niuansų.

Juliui kiti yra dar misterija, į kurią jis žiūri su tam tikra pagarba, jie nėra jam nuolatinis pavojus, kaip kiti žmonės Kamaniui ar vaizduotės egzistencija, kaip Garšvai. Todėl Kelionės milieju daug mažiau fragmentuotas, negu kitų dviejų romanų.

Visi trys herojai ieško ir jų ieškojimą nuolat frustruoja įvairios šmėklos iš praeities. Šmėklos, kurios dažnai konkretnės, negu paliečiama tikrovė charakterio evoliucijoje. Garšvos balanso ieškojimas vidinės ir išorinės tikrovės perpintas jo užrašais, liudijančiais kovą su absurdu, brutaliai įsiveržiančiu į gyvenimą. Kamano bandymas išlaikyti gyvą santykį tarp savęs ir žmonos ir išlaikyti sau respektą viršininko atveju matomi perspektyvoje praeities išdavimų — ieškant meilės nepasitikėjimu jai ir ieškant komunikacijos pabėgimu į save.

Abiejų praeityje ryškiausia figūra yra tėvo, kurie abiejuose atvejuose panašūs. Tiek Garšvos, tiek Kamano tėvas iškyla herojų sąmonėje, kaip megalomaniškos, kartu silpnos ir kankinančios asmenybės, romantiškomis kaukėmis. Juos supa vargonų ar smuiko muzika, jų pretenzijos į menininkus slepia groteskišką savęs išimylėjimą. Jie abu kankina ir išnaudoja savo žmonas, galutinal jas užmušdami dvasiškai. Kamano tėvas figuruoja romane

PRIEŠ 50 METŲ

P. LELIS

Tad jį karo lauko teismas nubaudė mirties bausme, bet padavus ministrui pirmininkui Wittei prašymą ir gubernatoriui užtarus jam mirties bausmę pakeitė į katorgą, ir jis kalėjime laukė išvežimo. Požėla, slapstydamasis apie Pušalotą, sužinojęs apie jų suėmimą, nuvyko į Vilnių ir ten surinkęs kelius ginkluotus vyrus, važiavo į Suvalkus jų vaduoti iš kalėjimo. Kapsukas su kitu socialdemokratu buvo kalėjimo ligoninėje ir buvo išvaduoti. Grigaitis pats pabėgo iš kalėjimo ir išvyko Amerikon.

Pačioje Rusijoje revoliucija buvo daug žiauresnė, sukraujo praliejimu, nes ten jau anksčiau veikė gausios revoliucinės organizacijos, paaiškos viduje ir užsienyje. Ypač gausūs buvo socialrevoliucinieriai su specialia teroristine grupe atentatams ruošti. Ši grupė, vadovaujant Savinkovui, nužudė vidaus reikalų ministrus Sipiaginą ir Plėvę, o 1905 m. Kaliajevas užmušė Maskvos gubernatorių did. kunigaikštį Sergiejų, bet ir jis pats nuo bombos žuvo.

Faktišku teroristų grupės vadovu buvo garsumas provokatorius žydas Azefas, kuris kartu tarnavo ir caro "ochranai" (saugumo polici-

kaip tikras dalyvis, Garšvos tik prisiminimų šviesoj, bet abu jie įdomūs tiek, kiek jų broožų atrandame abiejuose herojuose. Kamanis rezignuoja savo praeičiai, atleisdamas tėvui. Garšva gyvena su savo tėvų dvasiniu palikimu iki išprotėjimo valandos. Priimti ir nebijoti praeities yra integrali abiejų ieškojimo dalis.

Juliaus tėvas praeityje yra, palyginti, blyški figūra, todėl toks jautrus jo ieškojimas tėvo surogato Aramo ir Weisso, Lorenzo ir Grigorijaus asmenyse. Julius evoliucijoj pagaliau supranta, kad jo asmenybė turi būti jo paties sukurta ir kad paskutinėje analizėje, jei taip galima išsireikšti, jis pats turi tapti tėvu. Aramo gaivališkumas ir Grigorijaus dvasinis pradas, Weisso grožio aistra ir Lorenzo veiksmo aistra tėra tik atskiri aspektai tėvo, kurio Julius ieškojo. Palikdamas juos praeityje, savo kelionėje, Julius kartu palieka ir baimę jais nusivilti.

Visi trys herojai stovi centre, ir kiti personažai yra daugiau sukurti jiems paaiškinti. Šiuo atveju skirtingas daugiau yra Sluckis, kuris Genovaitėje yra davęs mūsų literatūrai vieną iš stipriausių moterų personažų. Dinamiškesnė už Kamanį ir daug daugiau save pažįstanti, ji dažnai palieka Kamanį šešėlyje. Todėl ir jų tarpusavė įtampa, ypač kas liečia centrinį konfliktą – Kamanio baimė turėti vaiką ir baimė jam perduoti Kamanio šeimos ydas ir korupciją. Genovaitė, priešingai mūsų įprastoms herojėms, yra kovotoja ne kentėtoja. Jos gili ir sentimentali aistra gyvenimui visuose jo aspektuose išbalansuoja Kamanio baimę ir savęs neapykantą.

jai). Po Plėvės nužudymo caras išsigandęs atleido savo reakcinį patarėją Pobiedonosceva ir paskyrė liberališkesnį vid. reikalų ministrą Sviatopulk-Mirski, kuris davė daugiau laisvės spaudai ir sušaukė "zemstvy" seimą. Bet tas revoliucijos nesulaikė. 1905 m. sausio mėn. popas Gaponas vedė minias darbininkų pas carą-batiušką prašyti malonės. Minioms sulaikyti buvo atvesti kareiviai, kurie, vadų įsakyti, pradėjo minią šaudyti, užmušdami apie šimtą ir sužeidžiant tūkstantį darbininkų. Po to prasidėjo ginkluoti sukilimai ir kituose miestuose. Maskvoje buvo panaudota net artilerija ir daug žmonių užmušta. Odesoje sukilo karo laivo "Potiomkin" jūrininkai, išžudę savo karininkus. Min. pirm. Witte įkalbėjo carą paskelbti manifestą, kurį Witte sužadavo, prizuodant spaudos, religijos laisvę ir Dumos (seimo) įsteigimą. Manifestas kiek apšamino žmones, bet reakcija greit atsigavo ir priverstė liberalus Mirskį ir Witte pasitraukti. Vėl įsigalėjo "samoderžavija", kurį tęsėsi iki 1917 m.

Praėjusi revoliucija mūsų kaimo gyvenimo beveik nepakeitė, nes tai buvo ne tiek socialinė, kiek politinė revoliucija. Kiek atsime nu, nuo 1910 m. gyvenimas kaime buvo gana laisvas ir sotus. Tarp kumečių nebuvo jokios neapykantos ar pavydo dėl socialinio skirtumo.

Ūkininkai laikė nuo 5 iki 20 karvių (pagal žemės dydį), o gritelninkai tik po vieną, bet visi maitinosi maždaug vienodai. Rytą – blynai, skriliai su varške ar taukais, pietums – duona, mėsa, barščiai, kopūstai, vakare – bulvienė, kruopos, rūgštus pienas, be to, įvairių rūšių košės. Peiliai, šakutės, lėkštės nebuvo naudojami. Visa šeima valgė iš vieno bliūdo. Sviesto, sūrio, kiaušinių, kasdien niekas nevalgė – jie buvo taupomi paroduoti, svečiams ir šventėms. Rublis buvo didelis pinigais.

Ūkininkai pasidarydavo alaus bent dešimt bačkų ir suruošdavo balius – Petrines, Jonines, Velykas. Suvažiuodavo giminės, geri bičiuliai, sueidavo kaimynai. Moterys atsi-veždavo "venzlus" su pyragais, sūriais, dešromis, o vaikams atveždavo dovanų – saldainių, barankų, kringelių. Pakviesdavo ir "valdžios" atstovus: staršiną, uriadniką, abieščiką, o miško sargas Ivanovas nekvies-tas ateidavo. Pristavas (nuovados viršininkas) buvo jau perdidelis ponas kaimui. Pušalote gyveno tik uriadnikas ir du stražnikai. Tie caro policininkai buvo uniformuoti, nešiojo kardus. Dauguma jų buvo barzdoti. Kai tėvas buvo starosta, uriadnikas dažnai atvažiuodavo neva reikalais, o iš tikro išgerti alaus, degtinės.

1911 m. vieną naktį pavogė iš tvarto geriausią mūsų arklių kaštaną ir, pasikinę ją į pašiūrėję stovėjusią karietą, išvažiavo per pakluones. Buvo sukelta visa valdžia "antkojų" ir privažiavo jų pilnas kiemas – pristavas, sliedovateliai, uriadnikai, stražnikai. Jie sekė vėžes, darė kratas, klausinėjo kaimynų. Juos reikėjo vaišinti ir pagirdyti, bet jie vagies niekada nesugavo.

Daugiausia arklius vogdavo rusai. Naktį ganyklose arkliai būdavo supančioti geležiniais pančiais ir surakinti. Tėvas pirkdavo mišką (dėliankas) ir samdydavo darbininkus gaminti malkas, o kai jos per metus išdžiūdavo, kitą žiemą samdė vežikus ir vežė mal-

kas į Panevėžį – įstaigoms, mokykloms, valdininkams. Dėl to jis turėjo daug reikalų su vadinamuoju "abieščiku". Rusų laikais girininkijos buvo labai didelės, jas dalindavo į kelius "objezdus", kuriuos prižiūrėdavo "objieščikai". Mažesnius miško plotus "obchodus" saugojo "lesvinčiai" (eiguliai), o pats vyriausias girininkijos valdovas vadinosi "liesničius" – tai Lietuvos miškų urėdas.

Mūsų kaimo laukai vakaruose rėmėsi į didelį valdišką mišką, kurį vadinome "skar-bavu". Atrodė, ten buvo kažkas paslaptinga, nepaprasta ir bijodavom į jį eiti. Sakydavo, "sugavo skarbavo miške". Kai ganydavau kaimo bandą "Bursiukynėję", saugojom ją nuo "skar-bavo", kaip nuo ugnies. Rusų administracijoje nebuvo daug valdininkų, bet jie "sugebėjo" valdyti įvairius žmonėms baimę. Kai nepriklausomos Lietuvos pradžioje Panevėžyje buvo pristeigta daug įvairių įstaigų, – kiti sakydavo: "Kam gi reikia tų įstaigų? Panevėžio tokiam apskričiai suvaldyti užtenka vieno apskrities viršininko, tik jam reikia duoti du raitus padėjėjus... Žiūrėk, kaip buvo prie ruskių"...

KAIMO "DARAKTORIUS" IR MOKYKLOS

Po revoliucijos, spaudos atgavimo ir 1905 m. caro manifesto, žmonės pajuto laisvesnį gyvenimą. Į kaimo reikalus niekas nebesikišo, išskyrus uriadniką, kuris kartais atvažiuodavo su "pavieska" pas seniūną. Viršaitis (staršina) ir seniūnai buvo renkami iš vietos žmonių – lietuviai, tik valsč. sekretorius (volostni pisar) ir raštininkai buvo rusai.

Kaimuose buvo daug mokyklinio amžiaus vaikų, bet jų niekas nemokino, nes nebuvo mokyklų, išskyrus vieną Pušaloto mokyklą, kuri buvo už 11 kilometrų. Tėvas, būdamas seniūnu ir turėdamas daug vaikų (buvom 11 – visi tebegyvena), susirūpino įsteigti kaimo "daraktorius" mokyklą. Atsimenu, 1910 m. jis parvežė toki "daraktorių" iš Rozalimo ir mūsų seklyčioje pradėjome "mokslą". Ūkininkai sunėšė stalus, suolus ir apie 20-30 vaikų susėdome mokintis. Kiekvienas turėjo garsiai skaityti iš savo atsineštos knygos, kokią jis turėjo: B-a-ba, C-a-ca... Malda Viešpats Jėzus Kristus..., o Petroliuko vaikai lenkiškai "muchu mala, mucha mala" ir pan. Dauguma vaikų turėjo maldaknyges su sz, cz ir w. Aš turėjau gerą lietuvišką elementorių ABC, kurį tėvas buvo iš Mintaujos atvežęs. Senukas "daraktorius" vaikšto su stirnakoju rankoje, pataiso tarimą, o jei kuris neatydus ar šposauja, tai tam šveičia stirnakoju per kuprą. Popieriaus mažai kas turėjo, tai rašė ant šiferio lentelių su gripeliais. Po pietų užduodavo "zadačius" (aritmetika) ir daraktorius išeidavo į gričią pailsėti. Taip laisviau jautėmės. Kartais daraktorius buvo gerame ūpe, tai užvesdavo dainą, lietuviškai ar rusiškai, ir visi dainavom: "Sėjau rūtą, sėjau mėtą"... arba "Žil bil serenki kozlika, vot kak, vot kak..." Taigi turėjom tokią mokymo "sistemą", kad "geresnės" gal ir A. Rinkūnas nesugalvotų...

To daraktorius pavadė Jasilionis – pamintetas ir L. Encikl. Jis gyveno ir maitinosi kartu su šeima gryčioje, kiti ūkininkai prisidėjo ją išlaikyti. Sekančią žiemą mokykla persikėlė į kitą kiemą.

KELEIVIS

NIEKAM NEPATAIKAUDAMAS, TEISINGA ŽODĮ SKELBDAMAS, JAU EINA 66 METUS. JAME NEMAŽAI ŽINIŲ IR IŠ KANADOS GYVENIMO, KIEKVIENAME NUMERYJE YRA SENIAI PAGARŠĖJĘ MAIKIO SU TĖVU PASIKALBĖJIMAI. YRA GRAŽIŲ APSAKYMŲ, EILERAŠČIŲ. ADV. M.ŠVEIKAUSKIENĖ VEDA TEISINIŲ PATARIMŲ SKYRIŲ.

Metinė prenumerata tik \$ 7.00

KELEIVIO 1971 m. kalendorius \$1.50

636 EAST BROADWAY
SOUTH BOSTON, MASS. 02127

Baltic Woodwork Co.

K. KIAUŠAS ir J. ŠIAUČIULIS

Daromos įvairios durys, langai, virtuvės kabinetai ir kiti įvairūs medžio dirbiniai.

547 Lafleur Ave., LA SALLE 650, P.Q. TEL. 366-3884.

JUOZAS GRAŽYS

KAILIŲ SIUVĖJAS

- Siuvu ir parduodu
- Taisau ir remodeluoju
- Vasaros laike saugojimas (Storage)

6396 Bannantyne Ave. Verdun, Montreal. Tel. 767-6183

W. Lapenat

GENERAL CONSTRUCTION REG'D.

89 Orchard Street, LaSalle, P.Q. Tel. 366-6237

Įvairi industrinė, komercinė ir rezidencinė statyba. Duodame įvairius patarimus, įkainavimus, be jokio atlyginimo. Darbas atliekamas sąžiningai ir prieinama kaina.

LaSalle Auto Specialist Reg'd.

7725 RUE GEORGE LASALLE, P.Q. Tel.: 366-0500 366-4203

- TAISOME IR DAŽOME AUTO - MAŠINAS.
- ESAME SPECIALISTAI MOTORINIŲ ROGIŲ SAV. G. DESROCHERS

MIKE'S TEXACO SERVICE STATION

(M. RUTKAUSKAS)

POINTE CLAIRE, P.Q. -- ILLE BIZARD, P.Q.
601 St. Jean Road. 459 Cheerier Street.
Tel. 695-3883 Tel. 626-5175

- Parduodami "SCORPION" firmos motorinės rogės.
- Atsitiktiniai ir kapitaliniai auto-mašinių remontai.
- Degalai, tepalai, padangos ir kt.
- Lengvai pasiekiamą greitkelio Nr. 40.

BELLAZZI-LAMY INC.

ĮVAIRI MEDŽIO STATYBINĖ MEDŽIAGA:

Durys, langų rėmai, Izoliacija, Ten-Test.

Masonite, statybinis popieris, cementas,

B. P. išdirbiniai ir visa kt.

7682, BOUL. CHAMPLAIN LASALLE 366-6941

Highland Auto Body

611 LAFLEUR AVE., LaSALLE

***

TEL. 366-7281

***

- Atliekami mechaniniai darbai
- Išorės taisymas ir dažymas
- Dunlop padangos ir baterijos (Lietuviams nuolaida)

Savininkai: V. Sušinskas 389-0571 ir J. Zavys 365-3252

DATOS • VARDAI • ĮYKIAI

PROF. PR. PADAĮ
PRISIMENANT

Pranas Padalis tuo laiku buvo tik ką grįžęs iš studijų Paryžiuje. Dar neturėjo doktorato. Buvo jaunesniojo asistento pareigose. V.D. universiteto teisių fakultete, ekonomikos skyriuje. Skaitė tuo metu studentams, be rods, tris ekonomikos dalykus.

Visados judrus ir gyvas. Elegantiškai apsirengęs. Dažniausiai dėvėjo tamsiai melsvos spalvos eilutę. Vidutinio ūgio, tiesios gražios laikysenos, tvirtos ir staugios eisenos. Gražūs banguoti tamsiai juodi plaukai ir antakiai, didelės judrios akys. Beveik visada su šypsena. Toks tada atrodė Padalskis studentams.

Nedaug kas iš teisių

fakulteto profesūros kolegų galėjo Padalskio elegancijai prilygti. Gal doc. Domas Krivickas, dr. Domas Česevičius ir dr. Jurgis Brozaitis. Tačiau jie buvo, išskyrus dr. Krivicką, lėtesnio būdo tipai, nors jie irgi skoningai rengėsi. Padalskio elegancijos laipsniui, gal būt, prilygo matematikas dr. Katilius iš technikos fakulteto.

Atrodo, kad dr. Padalskis buvo prof. VI. Jurgučio auklėtinis. Tuo pačiu dr. D. Krivickas, valstybinės ir tarptautinės teisės žinovas, atrodo, buvo universiteto rektoriaus prof. M. Romerio numylėtinis.

Padalskis buvo ypač gabus dėstytojas. Skaitė dalyką gyvai ir įdomiai. Studentai idėmiai sekdamo jo paskaitas ir vesdamo užrašus. Jo auditori-

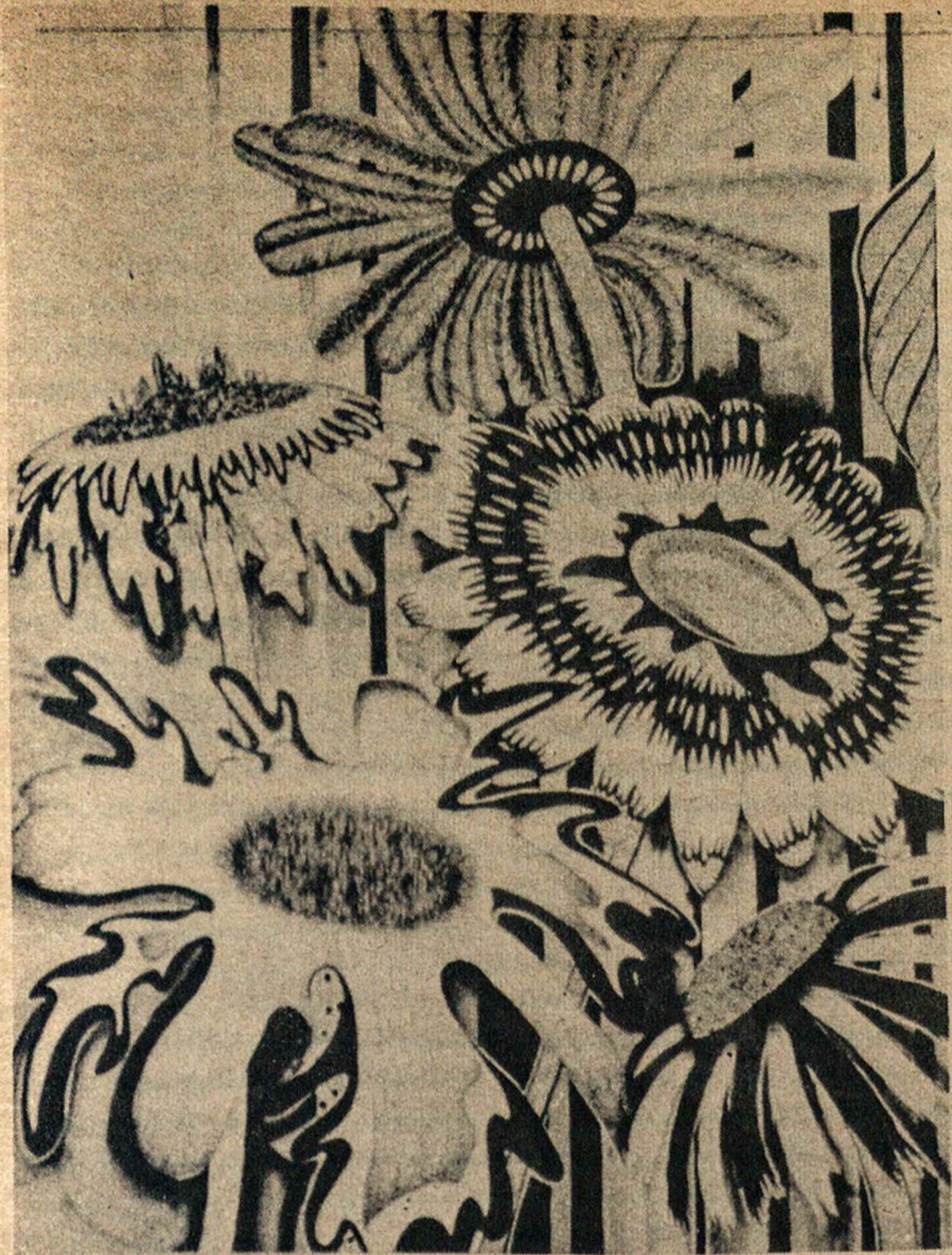
ja būdavo gana gausi. 1938 m. apgynęs viešai doktoratą, vedė ekonominės politikos katedros proseminarą ir seminarą.

Seminaro darbus praveddavo produktingai ir įdomiai. Kiekvienas dalyvis turėjo parašyti paskirta tema darbą ir turėjo recenzuoti - kritikuoti kito studento darbą. Proseminaro ir seminaro lankymas buvo privalomas. Be to, Padalskis iš seminaro dalyvių laukė aktyvaus dalyvavimo diskusijose. Pats jis būdavo tik stebėtoju vertintoju. Jis tik papildydavo ir apšilpuodavo studentų patiektą darbą ar darbo kritiką.

Mėgo gabius ir moksle pažangius studentus. Rėmė juos patarimais ir stengėsi suplanuoti jų studijų kelią. Buvo teisingas ir

IŠ KANADOS ŠAULIŲ SUVAŽIAVIMO MONTREALYJE - T. LAURINAIČIO NUOTRAUKOJE PRIE PAMINKLINĖS LENTOS A. MYLĖ IR B. KIRSTUKAS.

15 METU AMŽIAUS DANOS ASTAŠAITYTĖS PIEŠINYS TUŠU "GĖLIU KALBĖJIMAS"

objektyvus. Kovojo dėl gabių studentų, stengėsi sudėtinuose egzaminuose išgauti jiems kuo geriausią pažymį, jei buvo egzaminų komisijos nariu.

Rusams užėmus Lietuvą, dr. Padalskis kruopščiai ir gyvai mokėsi rusų kalbos. Ir rusų laikais nepamiršo gabių studentų, stengėsi prastumti juos universitetodėstytojų sudėtin. Rekomendavo juos lektorais marksizmo – leninizmo katedrai, kad tik jie į keltų universitetan koją. Karo veiksmai ir okupacijos nutraukė mano ryšius su dr. Padalskiu. Teko ieškoti naujų kelių, kovoti dėl ateities ir egzistencijos.

Paskutinį kartą teko sutikti dr. Padalskį Toronte, berods, 1954 ar 1955 metais, College kino teatre per vasario 16 minėjimą. Jis buvo pagrindiniu kalbėtoju. Jau kiek pražilęs, gal kiek nustojęs ir dinamikos. Pasisveikinęs prašė manęs nesakyti savo pavardės, po poros sekundžių jis ją prisiminė. "Aš niekada neužmiršiu savo studentų pavardžių", pratarė jis.

1971 m. balandžio 5 d. dr. Pr. Padalskis mirė Detroite, tesulaukęs vos 58 metus amžiaus. Savo gyvenimo pabaigoje ilgai ir sunkiai sirgo. V.D. universiteto studentai il-

gisi jo ir linki jam ramaus amžino poilsio.

E. GAPUTYTĖS PARODA

Londone, Didž. Britanijoje, Commonwealth Institute surengtoje dailės parodoje dail. Elena Gaputyte dalyvavo su trimis skulptūromis.

ŽUVO

J. TININIS

Rugpjūčio 2 d. automobilio nelaimėje Los Angeles žuvo rašytojas Juozas Tininis.

1911 m. Rokiškio aps. gimęs velionis 1935 m. Kauno teol.-fil. fakultete baigė klasikinę kalbą, literatūros studijas gیلino Nancy ir Tuebingeno universitetuose. Mokytojas Lietuvoje ir Vokietijoje, 1949 m. emigravo į Australiją, 1954 m. į JAV,

įsikūrė Los Angeles.

Buvo Lietuvių Dienų literatūros redaktoriumi, išleido kelias prozos knygas, rankraštyje paliko novelių rinkinį.

LIETUVIS GYDYTOJAS

Züricho universitete valstybinius medicinos egzaminus išlaikė Algimantas Gegeckas, gimęs Šveicarijoje ir visas mokyklas baigęs Zūriche.

Algimantas Gegeckas, dar studentu būdamas, įsitraukė į Šveicarijos lietuvių bendruomenės veiklą ir vienu metu buvo bendruomenės valdybos pirmininku. Šveicarijos lietuviai, stokoja visuomenininkų prieauglio, tikisi iš jaunojo mediko, kuris šiuo metu ruošia doktoratą, veiklaus bendruomenės veikėjo.

NEIŠĖJUSI VIENYBĖ

Kas dvi savaites New Yorke leidžiamas Vienybės laikraštis birželio mėnesį neišėjo. Liepos 9 d. laidoje leidėjai paaiškina, kad laikraštis negalėjo išeiti, nes pritrūkę 500 dol. spaustuvei ir paštui apmokėti, o neapsimokėję prenumeratoriai, esą, skolingi 15 tūkst. dolerių.

Velioniui poetui Juozui Tysliavai redaguojant, Vienybė buvo vienas populiariausių Amerikos lietuvių savaitraščių. 1886 m. įsteigto, taigi seniausio lietuviško laikraščio Amerikoje populiarumas akivaizdžiai sumenkėjo Juozui Tysliavai mirus ir pasikeitus Vienybės politinei linijai. Šalia įdomių ir kartais net labai taiklių samprotavimų, Vienybėje buvo spausdinami ir rašiniai, kuriuos sunku kitaip interpretuoti kaip pritariamą Lietuvos prijungimui prie Sovietų Sąjungos.

Laikraščio metrikoje nurodyta, kad Vienybės savininkai yra poeto našlė Valerija Tysliavienė ir sūnus Joseph N. Tysliava. Leidėjais pasirašo Valerija Tysliavienė, Ona Vaivadienė ir Jonas Valaitis. Redaktorius — Jonas Valaitis. Vykdomoji redaktorė Valerija Tysliavienė. Vyresnysis (senior) redaktorius Vy-

tautas Širvydas. Anglų k. redaktorė Demie Jonaitis. Redaktoriai-bendradarbiai: Pranė Lapienė, Juozas Kreivėnas, Edvardas Šulaitis, Vytautas Zalatorius. Atrodo, kad vienokiais ar kitokiais redaktoriais pavadinti visi laikraščio bendradarbiai.

— Australian Contemporary Art Society parodoje Melbourne dalyvauja dail. Adomas Vingis.

toronto

PELNINGOS

NUOSAVYBĖS

Miesto spaudą kurį laiką jaudino lietuvių gyvenamo High Park rajono seniūno Benjamin Gryso vargai ryšium su galimu jo interesų konfliktu, sprendžiant miesto problemą. Mat, surambėjusios miesto tarybos ramybę nuolat ardą seniū-

HAMILTONO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVAS "TALKA"

21 Main St. East, kamb. 203. tel. 528-0511

Darbo valandos:

pirmadieniai	9.30 — 5 v. p.p.
antradieniai	9.30 — 5 v. p.p.
trečiadieniai	9.30 — 5 v. p.p.
ketvirtadieniai	9.30 — 5 v. p.p.
penktadieniai	9.30 — 8 v. vak.
šeštadieniai	9.00 — 1 v. p.p.

Liepos ir rugpjūčio mėnesiais šeštadieniai "Talka" uždaryta.

Mokame už:

depozitus	5%
šėrus ir sutaupas	6%
už vienu metų terminuotus indėlius	6 1/2%
ir virš \$10.0000 - 3 metams	7%
Duodame:	
asmenines paskolas iš	10%
nekiln. turto paskolas iš	8 1/2%

Nemokama gyvybės ir asm. paskolų drauda. Nemokamas pilnas čekių patarnavimas. Paroduodame "American Travelers" čekius. Užtikrintas indėlių saugumas. Kapitalas — virš \$2.500.000.

ĮVAIRŪS SIUNTINIAI IR DOVANOS

į Lietuvą, Latviją, Estiją, Ukrainą, Sov. Sąjungą paprastu ir oro paštu.

Dovanos be maito: Motociklai, skaf. mašinos, televizijos priimtuvai, šaldytuvai ir t.t. Taip pat persiunčiamie piniginiai pažymėjimus (certificates), už kuriuos gavėjas gali pirkti prekių specialiose krautuose.

Norint pasiūsti automobilį, prašome pirma pasiteirauti, nes automobilių skaičius yra ribotas.

Siunčiame Jūsų sudarytus ir apdraustus įvairius siuntinius iki 19 3/4 svarų gryno svorio. Turime pardavimui įvairių medžiagų ir kitų prekių. Sąžiningai ir greitai patarnaujame.

DARBO VALANDOS: TREČIADIENIAIS — UŽDARYTA. Pirmadieniai, antradieniai, ketvirtadieniai ir penktadieniai — nuo 9 v. ryto iki 7 v. vakaro; šeštadieniai — nuo 9 v. ryto iki 5 v. vakaro.

LIETUVIŲ ISTAIGA

Baltic Exporting Co. 480 RONCESVALLES AVE., TORONTO 3, ONTARIO

Telefonas LE 1-3098 Savininkai A. ir S. KALŪZA

Taupyk ir skolinkis

PIRMUTINIAME IR DIDŽIAUSIAME TORONTO LIETUVIŲ KREDITO KOOPERATYVE **PARAMA**

MOKA

5 1/2% už depozitus
6% už šėrus (numatoma)
6% už taupymo s-tas
6 1/2% už 1 m. term. dep.
7% už 2 m. term. dep.

IMA

8% už asm. paskolas
8 1/4% už mortgičius

Kapitalas virš keturių milijonų dolerių

ASM. PASKOLAS duodame iki \$5.000 ir MORTGIČIUS pagal valdžios nustatytą normą — 66% įkainoto turto. VISŲ NARIŲ GYVYBE apdrausta santaupų dydyje, bet ne daugiau \$2.000. Asmeninės paskolos mirties atveju apdraustos iki \$5.000.

KASOS VALANDOS: kasdien nuo 10 val. iki 3 val. p. p., Išskyrus sekmadienius. Pirmadienį ir penktadienį vakarais nuo 4 val. 30 min. iki 8 val. 30 min. Šeštadieniai nuo 9 val. iki 1 val. p. p. (liepos ir rugpjūčio mėn. šeštadieniai uždaryta).

BŪSTINĖ: Lietuvių Namai — 1129 Dundas Street West, Toronto 3, Ontario. Telefonas LE 2-8723

toronto

nas John Sewell iškniso, jog statybininkų reikalus uoliai gynęs bei prastumęs rezidencinio rajono perzonavimą į daugiaaukščių butų kompleksą, dar net su padidinta apstatymo riba, seniūnas Gryš esąs susirišęs su tuo projektu. Būtent, jo žmonos vardu statybininkams buvo parduoti na-

mai Gothic ir Quebec gatvėse už 105.000 ir 90.000 dol., kai aplinkiniai namai tų pačių statybininkų buvo supirkti už 20-80.000 dol. Svarbiausia ponia Gryš prisidėmė 105.000 dol. įpoteką, kurios išpirkimas, projektui nepaėjęs, būtų labai problematiškas.

Sewell pareikalavo, kad, jo atidengtų faktų šviesoje, seniūnas Gryš turėtų atsistatydinti.

Miesto taryba, be abejo, jausdama galimas implikacijas ateičiai, į aiškius sprendimus nebuvo linkusi, nors debatuota buvo karšta. Tuomet Gryš, greičiausiai norėdamas užkirsti tolimesnes kalbas, pats pradėjo tam tikrus žygius. Tačiau rajono piliečiai, surinkę 700 parašų, paprašė provincinę valdžią, jog ji, kaip tokiais atvejais numatyta, paskirtų teisminę komisiją, kuriai privalėtų atidengti visus duomenis. Provincija prašymą tebesvarsto.

Paskutiniuose miesto rinkimuose į tarybą pakliuvo keli seniūnai, kaip Sewell, Crombie, Kilbourn, Jaffary, Hope, kuriems biznierių interesai nebūtinai sutampa su miesto gyventojų nauda. Nors jie yra tarybos mažumoje, bet dažnai "senąją gvardiją" priverčia trauktis.

Šiuo metu miesto politinis gyvenimas yra gana įdomus. Apgailėtina, kad jis reikiamiau neatsispindi ir vietos lietuviškame savaitraštyje. Gal tokie dalykai visai nerūpi, o gal sutinkama su ta "senąja gvardija", kurios nariai kartais teikiasi atsilankyti mūsų subuimuose.

baigėsi. Liepos pirmąją įvyko didžiulis paradas, kuriame dalyvavo per 5 tūkst. motorizuotos ir pėsčios visuomenės.

Eilėje išmargintų ir gana meniškai atrodančių parado vežimų-platformų, dalyvavo ir 12 etninių grupių tautiniais motuiais išpuoštu ir tų kraštų politinę padėtį primenančių vežimų, kaip slovakų, bulgarų ir dar kitų. Parado margaspalvę eiseną lydėjo per 40 orkestrų. Parado dalyvavo lietuvičių Mojorettes šokėjų grupė, vad. Rožytės Vass.

Liepos 4 d. buvo pavadinta Nuotykių Diena. Dideliame Konfederacijos parke įvairūs meno ir sporto pasirodymai vyko keliose vietose tuo pačiu laiku iki vėlaus vakaro. Virš galvų burzgė šeši lėktuvai, išdarinėdami įvairius akrobatinius numerius, parašutininkai šoko solo ar grupėmis iš lėktuvų ir leidosi į vandenį. Tautinių šokių programoje dalyvavo slovakai, japonai, vengrai, škotai ir kt.

Diena pasitaikė labai graži, o programa labai plati ir įvairi, tad ir ne nuostabu, kad suplaukė net 75 tūkst. žmonių minia.

Diena buvo baigta trijų televizijos artistų programa, kuriai vadovavo žinomas TV komikas Paulsen. Buvo 10 tūkst. žiūrovų. Taip buvo užbaigtas Hamiltono miesto 125 metų gimtadienis.

Zp.

SLA GEGUŽINĖS PASISEKIMAS

Pirmaisiais mūsų atvykimo metais Kanadoje gegužinės buvo labai populiarios lietuviu tarpe, duodamos gražaus pelno mūsų organizacijų veiklai. Deja, tvirčiau ekonominiai įsikūrus gražus gegužinių rengimas dingo iš mūsų organizacijų veiklos kalendoriaus, kadangi labai mažas skaičius atvykdavo į jas, duodavo tik nuostolį rengėjams.

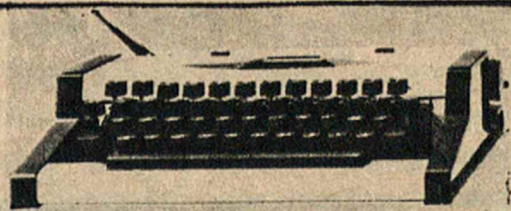
Gal tik Hamiltonas SLA 72 kp. rengiama gegužinė paprastai džiaugiasi dideliu pasisekimu, kiekvienais metais sutraukdama gražų svečių skaičių ne tik iš Hamiltono, bet taip pat iš artimų apylinkių. Tokia ji buvo ir liepos 25 d., gražiamė Padolskio ūkyje prie Paris miestelio. Čia skambėjo lietuviška daina, buvo trumpa meninė programa ir turtinga loterija, kurioje laimingus bilietus ištraukė: radijo aparata A. Krivinskaitė (P. Daugino dovana iš St. Catharines), rankinį laikrodį J. Kamaitis (J. Bajoraičio ir St. Pilipavičiaus dovana), 15 dol. P.V. Sabalauskas (Ig. Varno dovana), 10 dol. G. Melnikas (A. Kaušpėdos dovana), 5 dol. P. Hey iš Paris, 5 dol. P. Pranckevičius, 5 dol. J. Hubicki, 5 dol. J. Jakaitis (visos dovanos SLA 72 kp.). Gegužinės gautas 100 dol. pelnas įneštas į Kanados Lietuvių Fondą Simo Kurdirkos vardu. K. B.

ISIDĖMĖTINAS IŠRADIMAS

Geriausia Amerikoje ir Europoje "JIB Haarpflege-Lotion" preparatas sulaiko plaukų slinkimą, naikina pleiskaną, pašalina niežėjimą, plaukų skilimą, stiprina plaukų šaknis, padeda atgauti natūralią plaukų spalvą. JIB vartodami nebūsite nei žili, nei pliki 100%. Įrašyti vaistinių RED BLUE knygoje. JIB Medicine Liq. 8 uncijos 16 savaičių \$6.00. Pinigus siųsti mūsų atstovybei: 2498 Dougall Rd., Windsor 12, Ontario, Canada arba J. I. B. Laboratory 1437 So. 49th. Ave., Cicero, Illinois 60650, U. S. A.

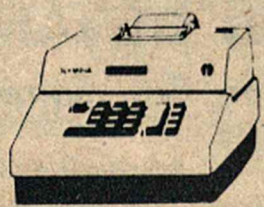
G L I M P I A S F

raš. mašinėlė su lietuviškais rašmenimis - tik \$69.50.

Elektrinės lietuviškos mašinėlės, skaičiavimo mašinos, kompiuteriai ir kt. Labai laukiamos Lietuvoje ir čia.

Platesnių informacijų teirautis -

SPARTA

J. L. Ciedraitis,
10 Barry Drive
E. Northport, New York 11731
Tel. (516) 757-0055

ŽEMELAPIS NEMOKAMAI

Taip, nemokamai. Tai sieninis Lietuvos žemėlapis, spausdintas keturiomis spalvomis, 24" x 20" formato.

Žemėlapyje sužymėti Lietuvos ežerai ir upės, miškai, miestai, miesteliai ir mažesnės gyvenvietės. Kiekviename lietuviu bute toks žemėlapis yra reikalingas ir būtinas, ypač ten, kur auga jauri lietuviukai - juk jiems ne tik reikalinga, bet ir smalsu smulkiau susipažinti su savo tėvų krašto geografija.

"Nepirklausoma Lietuva" šią spalvotą Lietuvos žemėlapi

nemokamai išsiųs visiems naujiems laikraščio prenumeratoriams arba tiems, kurie suras naują NL prenumeratorių ir atsiųs prenumeratos mokėstį.

Vadinasi, nemokamai gauti Lietuvos žemėlapi iš tiesų nėra sunku. Pakanka tik pakalbinti savo kaimyną laikraštį užsiprenumeruoti, atsiųsti prenumeratos mokėstį, o mes bemažant Jums išsiųsime žemėlapi.

Pasinaudokitė čia spausdinama anketa:

NL administracijai,
Nepriklausoma Lietuva
7722 George Street,
La Salle 690, Que.,
Canada.

Prašau man siuntinėti Nepriklausomą Lietuvą šiuo adresu:

Keturių spalvų Lietuvos žemėlapi prašau išsiųsti šiuo adresu:

Pridedu \$..... kaip 12 mėnesių prenumeratos mokėstį.

Metinė NL prenumerata: Kanadoje \$7.50, kitur \$8.00.
Remėjo prenumerata \$12.00.

hamilton

MIESTO GIMTADIENIS

Miesto gimtadienio minėjimui sukeltas pramoginis triukšmas jau

LONDONO BALTIJIEČIAI ŠOKA TORONTO KARAVANE

NEPAMINĖTI LIETUVIAI

Dienraštis The London Free Press pradėjo seriją straipsnių apie Londono etnines grupes. Pirmame straipsnyje korespondentas Julian Hayashi teisingai pastebi, kad Londonas prarado "garnison image". Konservatyvus anglosaksų miestas įgavo visai kitoki gyvenimo charakterį, kai čia daug emigrantų apsigyveno. Hayashi išvardina daug tautybių, tik gaila, kad lietuviai nėra paminiami. Pradžioje pirmo straipsnio buvo patalpinta Londono Baltijos nuotrauka. Malonu, kad nors nuotrauka pateko į laikraštį, bet skaudu ir pikta, kad korespondentas po nuotrauka nepažymėjo, kad lietuviai šoka. Ponai Petrauskai parašė dėl to protesto žinutę, kuri tame pačiame dienraštyje buvo išspausdinta.

Pažymėtina, kad korespondentas pateikė daug neteisingų žinių ir apie kitas tautybes. Jis susilaukė protestų iš vokiečių, italų, lenkų ir iš Folk Art prezidentės G. F. Walden.

B. A.

KEDRŲ SLĖNIS

Vasaros metu nukeliauti į retesnio grožio gamtos kampelius tikras malonumas. Todėl londoniškiai lietuviai, vieną sekmdienio popietę sėdę į didžiulį autobusą, išvyko į gamtą. Tačiau ši kartą norėta ne vien tik pasigrožėti ir paišskylauti, bet ir susipažinti ir pasiinformuoti apie Kanados estų organizacijų vasaros stovyklą "Seedrioru" — kedrų slėnį, esantį apie 100 mylių į šiaurės rytus nuo Londono prie Elora miestelio, Wellington apskrityje.

Prieš 17 metų Kitchener, Londono, Hamiltono ir Toronto estų bendruomeninės organizacijos, norėdamos turėti susitelkimo centrą ir vasarvietę jaunimui, nupirko apleistą 62,5 akru ūkį už 8700 dolerių. Ūkininkauti šiame žemės plote buvusiam savininkui atrodė nepelninga: slėnesnėse vietose

klampu ir šlapia, daug kur podirvis šaltiniuotas, statokos kalvelės, pakriaušės akmeningos, tik miškėliai pilni reto grožio kedrų ir kitokių medžių, apjuosti sriaunos upės Grant.

Tur būt, vienas estų charakterio bruožas — meilė gamtai ir noras, ypač vasarą dažnu atveju, atsipalaidoti nuo urbanizmo — pastebėjo šio žemės kampelio savitumą. Tuojuo darbščios jų rankos stvėrės apmastytos, išplanuotos ir sistematingos akcijos.

Ir, štai, ūkio centre ant stambiausios atkalnės į slėnį išdygo bendruomeninis pastatas — salė ir valgykla, kiek slėniau į kairę bendrabučiai, kur kasmet vasarą vyksta 5 savaitių jaunimo stovyklos su labai praktiška ir pritaikyta estų tautiniam charakteriui programa.

Dar kiek kairiau nuo bendrabučių — natūralus po atviru dangumi vasaros teatras, atsirėmęs į statoką atkalnę. Čia vyksta kasmetiniai festivaliai, įvairūs vaidinimai, kartą net buvo statytas Šekspyro Hamletas. Teatro atkalnė teikia puikią akustiką: nereikia jokių garsiakalbių. Kiek toliau nuo teatro įrengta speciali, pilnai olimpiniams reikalavimams pritaikyta šaudykla, nes, kaip žinome, dažnas estas, kaip ir suomis, yra geras šaulys. Už šaudyklos jau miškėliai. Gražioje aikštėje su iškiliumi vėliava stiebu stovyklauja estų skautai, o dešiniau ir skaučių stovyklavietė. Netoliese tankių aukštų medžių apsupime — šventovė, kur jaunimas pasisemia dvasinės stiprybės.

Grįžtant prie centrinio pastato, patenkama į didžiulę bendrinę sporto aikštę, su krepšinio, orinio ir kitomis aikštelėmis. Aikštės pakraštyje maudymosi baseinas. Vanduo čia skaidrus ir tyras, nes į baseiną ateina ir išeina šaltiniai vamzdžiai. Estai, kaip ir lietuviai, pirčių mėgėjai. Todėl prie sporto aikštės stovi patogios ir talios pirtis pasivanojimo malonumams.

Vaizdas būtų nepilnas, jie liktų nepaminėtas vienas svarbiausių įrengimų. Tiesiog stebėtina gražių kedrų apsupime įrengta puikiame slėnyje žaliuojanti aikštė. Pakraštyje stūkso didinga, laiptais nusileidžianti estrada dainų šventėms, kurios čia vyksta kas treči metai. Estrada gali sutalpinti iki 400 dainininkų, o aikštėje čia susirenka iki 4000 žiūrovų. Ši aikštė pirma buvusi tiesiog pelkė, o dabar sumaniai išdrenuota — puiki žaliuojanti pieva. Aikštės pačiame dešiniame šone didingas paminklas, skirtas visiems estams, žuvusiems už šalies laisvę.

Neužmiršo estai ir senimo. Ūkio pakraščiai suskirstyti sklypais. Pensininkai ar panašaus amžiaus asmenys išsinuomoja 99 metams tuos sklypus tik už 10 dolerių metams. Jau 24 sklypuose pastatyti vasarnamiai, kai kurie pritaikyti nuolatiniam gyvenimui. Likusiuose sklypuose, kurie jau atitverti, greit išaugs ir nauji pastatai.

Besistebint šiais visais įrengimais, estų vadovo buvo klausama, kaip visa tai įstengta padaryti? Atsakymas buvo trumpas: norėta atkurti mažą savo gimtosios žemės kampelį. Darbo būta daug. Savanoriai čia įdėjo 34 tūkstančius darbo valandų, kiti nemaža aukojo. Neseniai miręs estas Arnold Pau užrašė visą savo palikimą — 24 tūkst. dol. Dabar jau vien tik bendruomeniniai pastatai ir įrengimai apdrausti 85 tūkst. dolerių sumai. Vasarnamiai atskirų asmenų nuosavybė ir tik savininkai galėtų jų vertę nusakyti.

Kedrų slėnis — Seedrioru vasarvietinė korporacija, valdžios įstaigose įregistruota ir aprobuota. Valdžios įstaigos patenkintos: seniau ūkininkas joms mokėjo 88 dol. mokesčių, estų Seedrioris moka 3000 tūkst. dolerių, o vasarnamių savininkai mokesčius moka atskirai. Korporacija pardavė ir parduoda šėrus po 10 dolerių. Dividentų ar nuošimčių nie-

kas negauna. Korporacija — nepasipelnimo įstaiga.

Darbštūs estai ateičiai turi planų ir užsimojimų: čia visiems turi būti patraukli sava vieta. Ne tik vasarą, bet ir žiemą čia vyksta judėjimas: žiemos sportas vis labiau populiarėja.

Londoniškiai lietuviai, šiame kedrų slėnyje smagiai kelias valandas pagyvenę, patyrė naują rūpestį: gal ir mes, nors mažesniu mastu, galėtume ką nors panašaus išigyti? L. Eimantas

PRENUMERUOKIME NEPRIKL AUSOMAJĄ!

PENKI MEDALIAI

Birželio pabaigoje ir liepos pradžioje Montrealyje vyko Kanados trečios fizikai nesveikiems asmenims sportininkų varžybos. Tokiems fizikai nesveikiems asmenim Kanadoje yra įsteigta speciali organizacija. Manitobos provincijoje ji yra pasivadinus "Manitoba Wheelchair Sports ir Recreation Ass."

Winnipegiečiams gerai žinoma, kad prieš 15 metų O. ir J. Demereckų šeimoje įvyko didelė nelaimė.

CFMB LIETUVIŠKA RADIO PROGRAMA
RADIO 1410 MONTREAL
KIEKVIENA TREČIADIENI, 11 VAL. VAK.
PROGRAMOS VEDĖJAS
L. Stankevičius, 1053 Albanel Cr., Duvernay, P.Q. TEL. 669-8834

LaSalle
AUTOMOBILE INC.
366-7818

LAURENT DAIGNEAULT
Président
PARDAVIMAS
Imperial - Chrysler - Dodge - Charger
Coronet - Challenger - Swinger - Demon
Camions DODGE Trucks
7635 BOUL. LASALLE - LASALLE, QUE.
Mechani zuotomis priemonėmis įvairus ratų ir kitų dalių reguliavimas. Išorės taisymas ir dažymas. Kreiptis: De La Verendrye Blvd.
Tel. 365-3364

ATLIEKAMI ĮVAIRŲ MŪRINIMO DARBAI IR VIŠKEROIPI REMONTAI. CEMENTO, MEDŽIO DARBAI, GELEŽIES SUVIRINIMAS (WELDING). VYKSTU IR Į PROVINCIJĄ ONTARIO IR QUEBEKO.
M. Krauza
10167 48th Avenue, Montreal 477
Tel. 665-2278

Tony's Photo Studio
1920 FRONTENAC ST. — MONTREAL, P.Q.
PORTRETAI - VEDYBOS - KRIKŠTYNOS
SUKAKTUVĖS MAŽAMEČIAMS
IVAIRIOS PROGOS
TEL. 525-8971.
T. Laurinaitis

Jetté & Frères
VISKAS — MODERNIEMS NAMAMS
Visi kiti vandentiekio ir šildymo taisymai ir nauji įrengimai. Gazinių priemonių pardavimas ir įrengimas. Atstovaujame Hydro-Quebec išnuomavimui karšto vandens tiekimą. Veltui įkainavimas.
Jetté & Frère Ltée
Plumbing & Heating kontraktorius.
140-2e AVENUE - 366-0330

Dr. J. Frison, B. Sc., D. C.

Chiropraktikas

1202 St. Joseph Blvd. East
Montreal (kampus de la Roche).

Tel.: 523-3525

Atdara: nuo 9 iki 1 val. ir nuo 4 iki 9 val. vak.

Dr. E. Andrukaitis

832 St. Joseph Blvd. E.
(kampus St. André)
TEL. 522-7236.

Dr. V. Giriunienė

Dantų gydytoja

5330 L'ASSOMPTION BLVD.
MONTREAL,
TEL. 255-3535

Dr. A. O. Jaugelienė

Dantų gydytoja

1410 Guy St. pirmas aukštas, 11-12 kambarys
Tel: 932-6662; namų 737-9681.

Dr. J. Mališka

Dantų gydytojas

1440 St. CATHERINE Street W., Room 600
Tel: 866-8235, namų 488-8528.

Dr. A. S. Popieraitis

B.A., M.D., C.M., M.Sc., L.M.C.C., F.R.C.S.(c).

Medical Arts Building,

1538 Sherbrook St. West,

Tel. 931-3275

Suite 215, Montreal 109, Que.

ADVOKATAS

J. P. MILLER, B.A., B.C.L.

168 Notre Dame Street E. Suite 205.
Tel: 866-2063; 866-2064.

NOTARAS

J. BERNOTAS, B.A., B.C.L.

Sun Life Building, Suite 2001.
Tel. 866-1359.

ADVOKATAS

R. J. Išganaitis, BA, BCL

BIEGA, BEAUREGARD, VALADE & IŠGANAITIS
INSURANCE EXCHANGE BUILDING
276 ST. JAMES ST. WEST - SUITE 525 MONTREAL 126.

Tei: 842-1126, namų 674-7038

ADVOKATAS

B. K. Schneider, BA, BCL

DORCHESTER TOWERS
555 DORCHESTER BLVD. W.
SUITE 1616

PHONE 871-1224
RES. 486-3361
MONTREAL 128, QUE.

Universal Cleaners & Tailors

B. KIRSTUKAS

239 FOURTH AVENUE
(at Wellington St.)
Tel. 769-2941

Valau ir taisau vyriškus ir moteriškus drabužius. Siuvu naujus, pagal užsakymus, vyriškus paltus, kostiumus ir kelnes. Aukštos kokybės medžiagos.

winnipeg

Jų duktė Veronika, būdama vos 14 metų amžiaus, labai mėgo sportuoti. Kartą prie ežero šoko nuo tramplyno į vandenį, galva pasiekė dugną, sunarindama sprandą, o ypač sužalojo nervų sistemą. Nuvežta į ligoninę, atsidūrė beveik mirties patale. Daktarai pranašavo greitą mirtį. Ypatingai skaudu buvę girdėti, kai vienas daktaras jai pasakė: "Nebėra reikalo čia tave žiūrėti, nes visvien greit mirsi". Kas dar blogiau, kad tai buvo pasakyta tėvų akivaizdoje. Mergaitė buvo surasti kiti daktarai, nors galutinai išgyti nebepasisekė.

Liko sužeista kūnu, bet sieloje pasiliko sveika ir pilna visokiausių užsimonimų. Ji lankė įvairius kursus ir net mėgino studijuoti teisę, bet tam sąlygos pasirodė per sunkios.

Dabar ji priklauso aukščiau paminėtai sporto organizacijai. Birželio ir liepos mėn. tokių sportininkų suvažiavimas įvyko Montrealyje iš visos Kanados provincijų.

Sporto varžybos vyko Lavalio kolegijos aikštėje. Iš septynių laimėtinų taškų Verutė laimėjo penkis. Pirmą vietą laimėjo sulošdama tenisą, už ką gavo auksinį medalį.

Antras vietas laimėjo 25 metrų bėgime su vežimėliu, šešių svarų rutulio stumime, poriniame stalo teniso žaidime ir kūjo metime, už ką gavo po sidabrinių medalių. Žodžiu, Verutė laimėjo vieną auksinį ir keturis sidabrinius medalius, kuriuos laiko pasikabinusi prie savo lovos. Ji sako, kad tai jai esanti didelė paguoda, ypač, kad kaip lietuvaitė mėgusi nuo mažų dienų sportą, ir tokioje sunkioje padėtyje būdama vis dėlto laimėjusi.

Būdama Montrealyje skambinusi į N. Lietuvos redakciją, kad apie tą sportą ką nors parašytų lietuviškame laikraštyje, tik gaila, kad laikraščio numeris jau buvęs atspausdintas. Ji nesitikėjusi kokios ypatingos garbės, bet norėjusi, kad ateitų

daugiau lietuvių, kurių pagalba ji būtų galėjusi aplankyti Montrealyje lietuvių bažnyčias ir šiaip kokias įžymesnes vietas.

Ji labai likusi dėkinga montrealiečiams Danutei Aneliūnaitei ir jos tėveliui, kurie jai daug padėjo, dažnai lankydami ir aplamai ją parėmę moraliai. Ji nuoširdžiai dėkinga ir winniegiečiams, kurie ją parėmė materialiai, be ko nebūtų turėjusi galimybės į sporto varžybas nuvykti.

Ji be to, priklauso ir Society for Crippled Children and Adults of Manitoba ir yra išrinkta jos valdybon. Dabar ji yra igaliota surasti naują stovyklą ir ją paruošti stovyklavimui. K. Strikaitis

montreal

VYTAUTO KLUBE

Rugpjūčio 12 d. buvusiam Vytauto klubo patikėtinių susirinkime buvo išskeltas ir palankiai įvertintas pasiūlymas patikėtiniams — trustees — įsijungiant į akcininkus, t.y., šerinkus, ir už savo paskolas gauti dalį pinigais, o dalį preferencinėmis akcijomis, kurios turėtų keturis kartus daugiau balsavimo teistų už paprastas akcijas. Atseit 100 dol. preferencinė akcija balsuotų 4 balsais.

Sekmadienį, rugpjūčio 22 d., 2.30 val., šaukiamas nepaprastas patikėtinių susirinkimas šią pasiūlymą apsvarstyti. Tai bus labai svarbus ir, gal būt, lemiamas susirinkimas, sprendžiant visą klubo ateitį.

IŠKYL AUJA MONTREALIO VILKIUKAI. VADOVAS B. NIEDVARAS

LANKOSI AKTORIUS

Draugų ir giminių aplankyti Montrealyje keletą dienų praleido Chicagoje gyvenantis aktorius L. Barauskas su žmona Dana.

KELIAUNINKAI

Kazimiera Petrulienė su sūnum Edmundu buvo išvykę į Bostoną pas vyrą ir tėvą Joną Petrulį, kuris ten verčiasi statyba.

Aug. ir O. Mylės buvo išvykę į Bostoną ir jo apylinkes.

J. ir J. Adomoniai su sūnum Gintaru buvo išvykę į JAV aplankyti motinos Vandos Vienožinskienės, kuri atvykusi iš Lietuvos ir apsistojo pas sūnų dr. Vienožinskį.

Juozas ir Simon Adomaičiai buvo nuskridę į Belgiją ir kitas Europos valstybes.

Dr. E. Andrukaitis atostogas praleido Los Angelėje, po 4 savaitių vėl priliūnėję ligonius savo kabinete, 832 St. Joseph Blvd. E.

Petras Jokubka buvo išvykęs per New Yorką į Floridą.

Ontario provincijoje pas tabakininkus lankėsi P. Petronis su šeima.

LIGONYS

Serga Šitkauskienė, kuri nelaimingai susižeidė savo namuose.

Pernai sunkiai sužeista, automobiliu bevažiuojant, Ona Žilinskaitė jau yra pasveikusi ir pradėjusi dirbti.

Mirė Mačernienė, kuri jau senokai sirgo. Ji yra Čialkienės — Jono Čialkos žmonos motina.

PAKVIETIMAS SUEIGON

Ilgesnį laiką iš šalies teko stebėti du jaunus skautų vadovus. Abu jie buvo maždaug to paties amžiaus ir veik vienodo išsimokslinimo: baigę gimnaziją ir lanką ar baigę liuanistinę mokyklą.

Rimas buvo ramesnio būdo, bet nuolatinis ir pastovus skautas, žinąs ko siekiąs, niekad nelinkęs nusiminti ir niekad nestatąs sau klausimo — kam aš dirbu? Jo skautavimo vaisiai neatrodė pernelyg dideli, bet jo vadovaujamas vienetas nuolat progresavo, nes, kaip ir jis, kiekvienas vieneto narys jautėsi skautu visada, kiekvieną dieną, kiekvienu momentu.

Vitolis buvo karštas vadovas, kartais nepaprastai judrus, bet banguojąs, nevisada užsidegąs ir dažnai net po menkiausio nepasisekimo krintąs į nusiminimą. Atrodė, jis lyg proginis — nepastovus skautas, svyruojąs jaunuolis, ne nuolat žengiąs tobulėjimo link, linkęs sustoti pusiaukelėj ar net trauktis atgal. Kai kas jį laikė vingiuotu diplomatu, ne dažnai sakančių, ko noris ar siekiąs?

Jo vadovujami skautai kartais laimėdavo vieneto varžybas, bet dažniau likdavo paskutiniais. Ir jo vienetas net skaičiumi dažnai būdavo nepastovus. Kai kurie nariai prašydavosi perkelti į kitus vienetus, nes blaškytis, kilti ir kristi, kartais tiesiog plėšytis, o vėliau sustingi ar visai sustoti, jiems, matyt, nepatikdavo. Bet jo vienete buvo ir tokių narių, kurie, matyt, norėjo lengvai į viską žiūrėti, linksmintis, skrajoti kaip peteliškės, pasitenkinti pigiu populiarumu ir gyventi vien tik sau ir su šia diena.

Mūsų tūtininkas reguliariai kviesdavo visų tūntų vadovų posėdžius-pasitarimus, kuriuose kiekvienas vadovas turėjo progos atskleisti visą

savo vieneto veiklą ir net detales. Iš tokių vienetų veiklos apžvalgų turėta nemaža naudos. Kiekvienas galėjo darytis palyginimus, sugretinimus, rasti, kas taisytina ar investina, prašyti patarimų bei pasikviesti kitus vadovus į vieneto sueigas ar kitus užsiėmimus.

Šituose tūnto vienetų vadovų pasitarimuose aktyviai dalyvaudavo abu čia mūsų minimi vadovai. Rimo pranešimai būdavo trumpesni, planingi, aiškūs, bet ir pilni — patrauklūs. Juose visada galima buvo rasti ką nors nauja, kas būtų panaudotina ir visiems pritaikoma. Vitolis, nors bandydavo kuo nors prasikišti ir švystelti, bet dažniausiai skūsdavosi, kad jam nesiseka, kaltindavo aplinką, sąlygas ir visokias aplinkybes ir net savo narius, kad jo gerų norų ir pastangų jie nesuprantą.

Kartą jis iškėlė lyg šekspyrišką klausimą: ar verta dirbti, stengtis, sielotis, kai iš viso nieko ypatingo juk negalima pasiekti? Juk dabar mus supančioje aplinkoje pasireiškia vis naujų, madingų, kad ir nevisada gilių, bet iš karto patrauklių sąjūdžių ar grupavimųsi. Tai nemaža jaunuolių iš karto patraukia, net sužavi. Tai, girdi, atpalaiduoja nuo bet kokios atsakomybės ir išipareigojimų ir suteikia neribotą laisvę pataisyti... visą dabartinį gyvenimą, kai šiandien viskas įstatyta į tokius rutinos rėmus, kurie tik sukausto laisvu norintį būti jauną žmogų.

Vadovų posėdyje išiviešpatavo tylą. Nors poposėdis nebuvo uždarytas, bet daug kas jautė reikalą skirstytis. Jauno vadovo atviras "išsiskaymas" vertė susimastyti ir trumpu laiku lyg nebūta jam tinkamo atsakymo. Vėliau, pasiruošus būsią lengviau tatau padaryti.

Netikėtai pakilo Rimas ir štai ką pareiškė:

— Tur būt, dar niekas manęs nepalaikys kon-

servatyviu skautu, tylinčiu, prisitaikančiu prieš esamos padėties, Nesu taip pat greitas žavėtis nežinomom naujovėm. Vertinu jaunystę, pilną polėkių, ieškojimų, energijos, kritikos, bet smerkiu visokius "laisvių" sąjūdžius, kur protestuojama prieš viską, nors ir neturima nei rimtų priežasčių, nei tobulėsių būdų pataisyti esamas negeroves, nei pilnesnio supratimo, ko iš tikro siekiama. Laisvės vardu kartais bandoma išvystyti tokią akciją, kuri tikrai suvaržytų kitų žmonių laisvę ir apsisprendimą.

Kalbant apie skautiją logiška yra tvirtinti, kad tai laisvų žmonių, jaunimo auklėjimo ir auklėjimosi tarptautinė organizacija turinti aišką ir tvirtą savo sistemą, gyvuojanti ir nuolat progresuojanti daugiau kaip pusšimtis metų. Tai ne trumpalaikis ir praeinantis mados dalykas, bet naturaliai žmogaus prigimtimi, vystimusi bei tobulėjimu paremtas sąjūdis, be amžiaus skirtumo tinkąs dabar visiems.

Tai idėja, kuri labai tiko savo kūrimosi stadijoje ir kurią galima pilnai pritaikyti prie pažangių mokslinių, socialinių ir kitų permąnių, vykstančių dabar pasaulyje.

Mielasis broli Vitoli, džiaugiuos, kad tu atvirai čia išreiškei dažno jauno žmogaus norą būti laisvu ir kūribingu. Leisk ir man padaryti pasiūlymą — plačiau atverk savo mėlynąsias akis, giliau susimąstyk — ir pamatysi, kad laisvės ir kūribingumo skautybėje yra ir visada bus.

Tik tvirtai tikėk šia didžia nemirštančiąja idėja. Svyravimai skautams netinka. Būk tvirtas ir tiesus, o tada ir veikti bus lengviau.

"Ačiū, broli, Rimai. Tur būt, pirmą kartą girdėjau tokius įtikinančius žodžius. Kviečiu tave kitą šeštadienį būtinai ateiti į mūsų vieneto sueigą. Reikia, kad kaip mane, ir visus paveikti.

L. E-tas

• Lietuvoje šią vasarą išleisti šių užsienio rašytojų kūriniai: lenkų S. Žeromskio "Ištikimoji upė", čekų F. Šrameko "Sidabrinis vėjas", britų W. Thakeray "Snobų knyga", vokiečių F. Schillerio "Plėšikai", P. Vaičiūno senas vertimas.

• Vilniaus "Varpo" choras, A. Krogerto vadovaujamas, birželio mėn. laimėjęs premiją tarptautiniame konkurse Italijoje, liepos mėn. pradžioje dalyvavo tarpt. konkurse Anglijoje, Langolen vietovėje. Šalia pasirodymo konkurse, choras lietuvių liaudies dainas dar atliko koncertuose Langolene ir Londone.

WEBSTERIO ŽODYNAI!

1970 metų laida, skirta bibliotekoms. Visai nauji, neišpakuoti iš kartonų. KAINA \$45.

PARDUCDAMA UŽ \$15.00

10% nuolaida užsakančiams 6 ar daugiau egz.

NORTH AMERICAN
LIQUIDATORS
58, 158 2ND AVE. N. DEPT. Q-313
SASKATOON SASKATCHEWAN

Prie COD užsakymų pridėti 1 dol. depozito. Apmokėsite išperkamuju mokesčiu, gavę žodyną. Jei nepatiks ir žodyną 10 dienų bėgyje grąžinsite, pinigai bus Jums grąžinti. Perparduoti žodynus neleidžiama.

Žemiausios kainos!

MONTREAL ENTERPRISES Reg'd.

DRAUDIMO AGENTŪRA

6695 — 35th Avenue, Montreal 409

TEL. 727-3120 Namų 376-3781

Albertas NORKELIŪNAS, B.A. C.S.C., I.B.

Agentūra veikia nuo 1945 m.

Komercinio, privataus turto, automobilių, atsakomybės, gyvybės draudimas

GIMTADIENIS GEGUŽINĖJE

Šaucei J. Jukonienei šaulių gegužinės metu buvo suruoštas jos gimtadienio pagerbtuvės.

J. Š.

VIEŠNIA IŠ PHILADELPHIJOS

Pas V. L. Stankevičius Montrealyje svečiavosi Felė Talakytė iš Philadelphijos.

AUSTRALIJOJE

— Buvę Aušros gimnazijų Kaune mokiniai bendriems pietums buvo susirinkę ir Adelaidėje, Australijoje. Dalyvavo mokytoja A. Petruškevičienė. Pobūvį pravedė Jurgis Janavičius.

— Dr. Nemira ir V. Ratkevičiai iš Adelaidės savo atostogas praleido Indonezijos Bali saloje.

LAIKRAŠČIO IŠVYKA

Artėjant vasaros pa-
baigai Nepriklausomos
Lietuvos laikraštis ren-
gia jaukią ir įdomią išvy-
ką į Brome, Eastern
Townships, apie 50 my-
lių nuo Montrealio.

Montrealiečių lietuvių
gegužinės ir išvykos pa-
prastai vyksta kitose
apylinkėse, bet Eastern
Townships rajone daug
lietuvių turi savo namus
ir vasarnamius, apylin-
kės iš tiesų gražios.
Laikraščio išvyka įvyks
verduniečių Genės ir Jo-
no Petručių vasarvietėje.

Kitą savaitę paskelbsi-
me, kaip Petručių vasar-
vietę pasiekti ir smulkiau
painformuosime apie iš-
vykos numatytą progra-
mą. Ji žada būti itin pa-
traukli, tad tą dieną visi
prašome paskirti Nepri-
klausomos išvykai, kuri
įvyks darbo dienos
savaitgalyje, sekmadienį,
rugsėjo 5 d.

MIRĖ

KUN. J. BOBINAS

Rugpiūčio 12 d. po ilgos
ligos mirė buvęs ilgame-
tis liet. Šv. Kazimiero
parapijos klebonas kun.
Jonas Bobinas.

Per Šv. Patriko bažny-
čią, kurioje pastaraisiais
metais dirbo, palaidotas
rugpiūčio 16 d.

ŠEŠTASIS

PRANEŠĖJAS

Skaitytojus jau pasiekė
šeštasis Pranešėjas —
tai Lietuvių žurnalistų
sąjungos c. valdybos biu-
letenis. Leisti jį pradėjo
dabartinė valdyba. Aplai-
mai ši dabar kadenciją
baigianti valdyba, galima
sakyti, tik popieriuje te-
beegzistavusią žurnalistų
sąjungą išjudino, sugyvi-
no, išleido šešis biulete-
nio numerius, surengė
žurnalistų konferenciją,
paruošė naujų įstatų pro-
jektą, pravedė šūkių kon-
kursą.

Dabar ši veikloji val-
dyba — pirm. V. Alan-
tas, vicepirm. V. Min-

gėla, sekr. A. Nakas,
ižd. V. Seleis, J. Gai-
žutis ir Pr. Turūta —
savo darbą baigia, o LŽS
nariai rinks naują valdy-
bą iš Chicagoje gyvenan-
čių kandidatų.

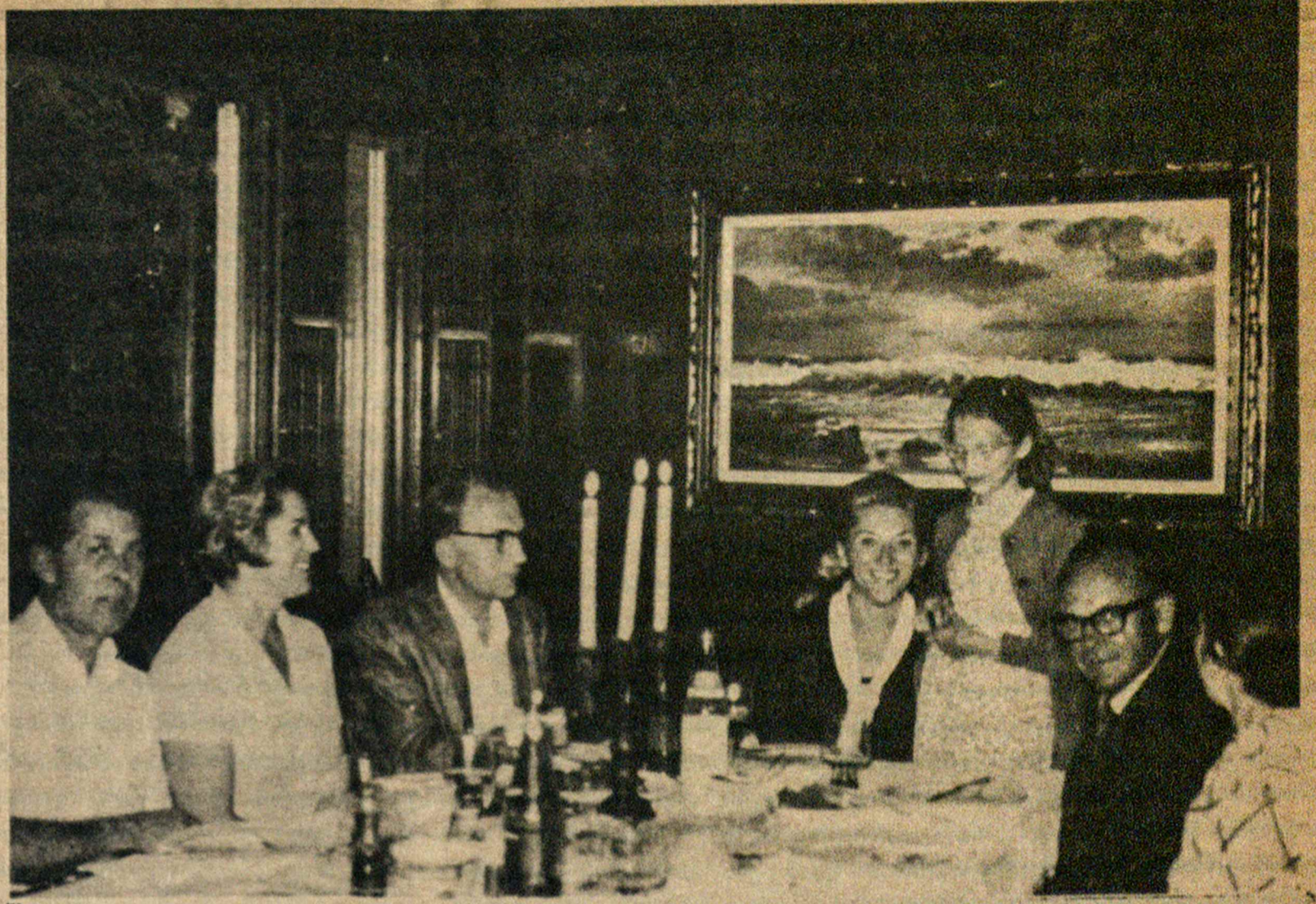
Pranešėjas bene bus
akivaizdžiausias valdy-
bos darbštumo ir veiklos
įrodymas. Jis buvo mie-
lai skaitomas, tur būt,
visų išėivijos spaudos
bendradarbių ir, be abe-
jo, buvo pagrindine jung-
timi.

Ar naujoji valdyba
Pranešėją ateityje leis
nežinome. Redaktorius
V. Alantas to pageidau-
tų, tur būt, to pageidau-
tų ir didelė dauguma
spaudos bendradarbių. O
eventualiam būsiamajam
redaktoriui, palyginti,
nedidelės apimties Pra-
nešėją padaryti tokiu
patraukliu ir įdomiu,
kaip pastarieji jo nume-
riai, bus šioks toks iššū-
kis.

K. MIKLAS

AMERIKIEČIUOSE

Kęstutis Miklas, dabar-
tinis Batuno pirmininkas,

DAINININKĖ GINA ČAPKAUSKIENĖ KALIFORNIJOJE APLANKĖ BUVUSIUS MONTREALIEČIUS. VIEŠ-
NAGĖJE PAS GURČINUS IŠ KAIRĖS — I. IR V. GURČINAI, A. TRASIKIS, G. ČAPKAUSKIENĖ, LORE-
TATRASIKYTĖ, G. RUKŠĖNAS, E. TRASIKIENĖ. J. Rukšėnienės nuotr.

yra giliai įsikverbes ir į
amerikiečių politinę bei
visuomeninę veiklą. Pra-
ėjusiais metais jis buvo
išrinktas antru kartu 3-jų
metų kadencijai į Long Is-
lando 21 distrikto valsty-
binių mokyklų švietimo ta-
rybą. Šiemet jis buvo iš-
rinktas tos tarybos vice-
prezidentu ir visuomeni-
nių reikalų komisijos pir-
mininku.

JURŲ ŠAULIŲ KUOPA "NERINGA" VISUS MALONIAI
KVIEČIA ATsilANKYTI!

GEGUŽINĖ,

kuri įvyks rugpiūčio 29 d. P.F. Skruibio vasarvietėje,
Pointe Fortune, P. Q.

Programoje: ● Geras orkestras
● Gegužinės gražuolės rinkimas
● Turtinga loterija
● Premijuotas šaudymas ir kiti
sporto žaidimai
● Plaukiojimas laiveliais
● Bufetas ir baras

Norintieji galės vykti autobusu, kuris išvyks nuo Berri de
Montigny stoties 10,15 val. ir nuo Aušros Vartų bažnyčios
11 val. sekmadienio rytą. Dėl smulkesnių informacijų ir
registracijos skambinti: Tel: 577-5931 ir 365-3252.

Kuopos valdyba

APSIDRAUSK!

ADAMONIS INSURANCE AGENCY, INC.

SAVARANKIŠKAS AGENTAS
P. ADAMONIS
Chartered Insurance Broker

Su teise dirbti QUEBEC'O ir ONTARIO provincijose
3907 A Rosemont Blvd., Montreal 408, P.Q. Tel. 722-3545
Skr. M. Arlauskaitė, tel. 722-3986.

LITAS

Montrealio Lietuvių Kredito Unija

1465 DE SEVE STREET, MONTREAL 205, QUE.

Telefonas: 766 5827

MOKA UŽ:

Einamasis s-tas 5.0%
Taupomasis s-tas 6.0%
Term. ind. 1 metams 6.25%
Term. ind. 2 metams 6.75%
Duoda nemokamą gyvybės ap-
draudą iki \$2,000 už taup. s-tos
sumas.

DUODA PASKOLAS:

Aamenines 8.5%
Nekiln. turto 8.75%
Ceklių kredito 9.0%
Investacines .... nuo 9.0% iki 12%
Nemok. gyvybės apdr. iki \$10,000
už paskolos sumą.

Kasos valandos: 1465 De Steve St., sekmadieniais nuo 10.30 iki 12.30 v.,
darbo dienomis — nuo 10 iki 3 val. kasdien, išskiriant šeštadienius;
vakarais — trečiadieniais ir penktadieniais nuo 7 iki 9 val.

3907 Rosemount Blvd., tel. 722-3545: dieną — penktadieniais nuo 1 iki
6 val. ir vakarais — pirmad., trečiadieniais ir penktad. nuo 7 iki 9 v.

Sekmdieniais nedirbama vasarą nuo birželio 15 d. iki rugsėjo 15 d.
ir per visus ilguosius savaitgalius.

NIEKAS NEAPSIVILIA STEPHEN KISBERIO DOVANŲ, DAILENYBIŲ IR SENIENŲ PARDUOTUVĖJE

Nuostabus
pasirinkimas:
tikri rusiški samovarai,
porcelanas, dekoraty-
vios lėkštės, medžio
drožiniai, įvairūs indai,
rankdarbiai, lininės
staltiesės, be to —
 gintaras ir
jo išdirbiniai...

Stephen
Kisber
& Co. Ltd.
& Co. Ltd.

AUCTIONEERS - ENCANTEURS

56 NOTRE DAME W.
MONTREAL
TEL. 849-1366

PAS KISBERĮ NIEKAS NEAPSIVILIA!